

TATABÁNYA MEGYEI JOGÚ VÁROS
POLGÁRMESTERE

ELŐTERJESZTÉS

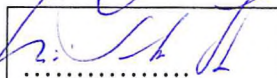

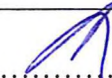
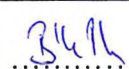
**Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének
2020. szeptember 17-i ülésére**

Tárgy: Javaslát Tatabánya Gazdasági Programja 2020

Előterjesztő: Szücsné Posztovics Ilona

Előkészítő: Szücsné Posztovics Ilona

2020. szeptember 10.

 ..... Előkészítő Iroda	 ..... Gazdálkodási Iroda	..... Szakterületért felelős Aljegyző	 ..... Jogi Iroda	 ..... Jegyző
--	---	---	---	--

Tisztelt Közgyűlés!

A „Magyarország helyi önkormányzatairól” szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §

a következő képen fogalmaz:

1. *A képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős.*
2. *A gazdasági program, fejlesztési terv a képviselő-testület megbízatásának időtartamára vagy azt meghaladó időszakra szól.*
3. *A gazdasági program, fejlesztési terv helyi szinten meghatározza mindazokat a célkitűzéseket és feladatokat, amelyek a helyi önkormányzat költségvetési lehetőségeivel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti és gazdasági adottságok átfogó figyelembevételével a helyi önkormányzat által nyújtandó feladatok biztosítását, színvonalának javítását szolgálják*
4. *A gazdasági program, fejlesztési terv - a megyei területfejlesztési elképzelésekkel összhangban - tartalmazza, különösen: az egyes közszolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó fejlesztési elképzeléseket.*
5. *A gazdasági programot, fejlesztési tervet a képviselő-testület az alakuló ülését követő hat hónapon belül fogadja el. Ha a meglévő gazdasági program, fejlesztési terv az előző ciklusidőn túlnyúló, úgy azt az újonnan megválasztott képviselő-testület az alakuló ülését követő hat hónapon belül köteles felülvizsgálni, és legalább a ciklusidő végéig kiegészíteni vagy módosítani.*

Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata két alkalommal készített gazdasági programot. 2011-2014 közti időszakra „Tatabánya a megújulás útján” programot fogadta el a város közgyűlése, 2015-2019 közti időszakra pedig „Gazdasági program” néven fogadott el hosszútávú tervet a közgyűlés. A második gazdasági program alapidokumentuma az Integrált Településfejlesztési Stratégia dokumentumra épült, illetve az Európa Unió 2014-2020 évekre vonatkozó hosszútávú költségvetésben megfogalmazott szakpolitikai célkitűzéseket és programokat vette figyelembe.

A második gazdasági program célkitűzéseit részben megvalósítottuk, részben feladatként továbbra is ott állnak előttünk. A közgyűlés elé terjesztett harmadik gazdasági program éppen ezért alapoz a még meg nem valósított célkitűzésekre, kiegészíti, aktualizálja azokat és új elemekkel bővíti ki.

Kérem a Tisztelt Közgyűlést, hogy a város 2020-2024 évekre vonatkozó Gazdasági Programját ismerje meg, vitassa meg és fogadja el.

Szücsné Posztovics Ilona
polgármester

HATÁROZATI JAVASLAT:

Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése a 2020-2024 évekre vonatkozó Gazdasági Programját megismerte, megtárgyalta és a jelen előterjesztés mellékletében foglaltak szerint elfogadja.

Határidő: 2020. szeptember

Felelős: Szücsné Posztovics Ilona

TATABÁNYA MEGYEI JOGÚ VÁROS

„ÖRIZZÜK ÖRÖKSÉGÜNK, MODERN VÁROST
ÉPÍTÜNK”

GAZDASÁGI PROGRAM 2020-2024

I. BEVEZETÉS

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CXXXIX. törvény 116. §-ának megfelelően a már lezárt két gazdasági program során szerzett tapasztalatokra építve készült el Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzatának a 2020-2024 évekre vonatkozó Gazdasági Programja.

A második gazdasági program fejlesztési célkitűzései a Modern Városok program keretében testesültek meg, a város több évtizedes elképzelései kézzel fogható közelségbe kerültek. A program megvalósítását nagy részben segítette, hogy már rendelkezésre állt az Európai Unió 2014-2020 közötti hosszútávú költségvetése, a magyar kormány pedig biztonsággal tudott támaszkodni a külső forrásokra, melyekhez a nemzeti terveket elkészítette.

Ebből a szempontból kétségtelenül a legkedvezőbb helyzetben a második gazdasági program megalkotásakor volt a város hiszen nagyrészt ismert politikai célkitűzések, programok, gazdasági erőforrások alapján tudott tervezni.

Ma nehezíti a programalkotást, hogy a 2021-2027 közti hosszútávú uniós költségvetés célkitűzéseihez a nemzeti tervek még kialakulóban vannak. De nemcsak ez az egyetlen bizonytalanság van jelen a programalkotási folyamatban. A koronavírus által előidézett tömeges megbetegedést okozó humánjárvány kifutása és az ezzel együtt járó gazdasági társadalmi hatásai megbecsülhetetlenek. Ugyanilyen bizonytalan, hogy az Európai Unió milyen politikai körülmények között, mikor, hogyan fogja elfogadni az újjáépítési csomagot. Mindezek tükrében sokkal nagyobb a bizonytalanság, mint bármikor volt a gazdasági programok készítésénél.

A második gazdasági program elsősorban a fejlesztésekre megszerezhető forrásokra koncentrált, bár foglalkozott a város működtetésének fejlesztésével, de ez a cél csak másodlagos volt. Éppen ezért a harmadik gazdasági programban a település működtetése fejlesztésének is nagy hangsúlyt kell kapni és koncentrálni kell a befejezett fejlesztések megőrzésére. Így legalább két oldalról is szükséges örökségünk őrzése, mert az elődtelepülések örökségét is őriznünk és fejleszteniük kell, más oldalról pedig a város modernizálása kapcsán kialakult új létesítmények megőrzéséről is gondoskodnunk kell.

A javaslatunk, amely a harmadik gazdasági program alapelve, hogy őrizzük meg örökségünket, és modern, okos várost építsünk. Erre a két alapelve javasoljuk felfűzni a gazdasági programot. Nem elég a modern város létesítményének létrehozása, hanem azokat gondos gazda módjára kell megőriznünk. Nem elég csak mindig újban gondolkodni, hanem koncentrálni kell az elődeink által épített értékek megóvására és új tartalommal történő megtöltésére.

A harmadik gazdasági program befejezni kívánja a lezárt két ciklus célrendszerében megfogalmazott fejlesztési elképzeléseket, bővíteni fogja azokat, egymással szoros kölcsönhatásban lévő fejlesztési és működtetési javaslatokat ad, azért, hogy Tatabánya továbbra is versenyképes város maradjon, és vonzó környezetet biztosítson az embereknek, az ide települt vállalkozásoknak. A fejlesztéseket úgy fogalmazza meg a terv, hogy figyelembe veszi a fejlesztések fenntartásának, működésének költségeit és azoknak a környezeti hatásaival számol, hogy a következő generációk számára is vállalhatók legyenek tetteink.

I.1. Gazdasági környezetünk

Magyarország gazdasági helyzete a 2002-2010 közötti időszak lezárásával, gyökeres fordulatot vett. Jelentősen változtak a gazdasági célkitűzések, az adórendszer, a nemzeti tőke megerősítésre tett intézkedések, azonban ma a legdinamikusabban fejlődő országok közé tartozik az Európai Unióban.

A magyar államháztartás hiánya 2011-től kezdve folyamatosan megfelelt a maastrichti kritériumoknak és a folyó évi GDP 3 százaléka alatt maradt. A központi költségvetés a 2019-es esztendőt pedig 66,%-os GDP arányos államadóssággal zárta. A munkanélküliségi ráta 2019 végén 3,4%-ra csökkent, amivel Magyarország a legjelentősebb munkanélküliség csökkentést hajtotta végre az unióban.¹ A GDP növekedés üteme 2019-ben 4,9%-ot tett ki, mellyel az egész EU egyik legjobban teljesítő gazdaságává vált a magyar gazdaság. Folyamatosan növekedtek a beruházások, emelkedett a háztartások fogyasztása, a reálbér színvonala és a foglalkoztatottság. Több évtizedes negatív rekordokat döntött az infláció, lehetővé téve a jegybanki alapkamat folyamatos csökkentését, ezáltal az általános kamatszint mérséklődését. Bár ezzel együtt folyamatos lett a forint leértékelődése, és igazolódott a modern pénzügy egyik alaptétele, „aki kamatot mond, az árfolyamot is mond”.

A korábban állandó problémákat okozó külkereskedelmi és folyó fizetési mérleg hiánya 2010 évet követően aktívumba váltott, csökkenő mértékben többletet mutat évek óta². A magyarországi gazdasági helyzet tehát reményt keltő volt, egészen a korona vírus megjelenéséig. A vírus megjelenése azonban ezt a képet teljesen szétverte. Az államháztartás hiánya megnőtt, a gazdasági növekedést jelentős visszaesés követte, nőtt a munkanélküliség.

A hazai makrogazdasági helyzet elemzése során megfigyelhető, hogy a gazdasági dinamika továbbra is Budapestet, vidéken elsősorban a Dunántúl északi részét jellemzi, és országosan az autópályák környezetében fekvő területekre koncentrálódik. Bár ez első látásra talán erősségként is értelmezhető lenne, hiszen Tatabánya a fejlettebb területhez tartozik, közlekedési infrastruktúrális szempontból pedig kiemelkedő adottságokkal bír, mégis inkább gyengeségként kell tekintenünk a jelenségre, mivel nyilvánvaló, hogy az országon belüli különbségek növekedése városunk számára hátrányos helyzetet teremthet (ami meg is jelent az adóerő-képesség vizsgálat formájában, amely egyelőre a források elvonását tekintve semleges a költségvetésünkre).

A tágabb hazánkként is értelmezhető Európai Unió gazdasága vegyes képet mutat. Továbbra is a német gazdaság teljesítménye a meghatározó, különösen így van ez a Brexit után. A német gazdaság teljesítményétől függ nagymértékben hazánk teljesítménye is. A 2011-es, dél-európai országokat érintő - és azóta is tartó - szuverén adósságválság következtében az Európai Unió periférikus országaiban súlyos gazdasági válság alakult ki. Az ECB intézkedései következtében nem következett be államcsőd sehol sem, a mediterrán országok hatalmasra duzzadt államadóssága, illetve az adósságnövekedés megállítására folytatott restriktív fiskális politikája továbbra is visszafogja az unió gazdasági teljesítményét. Az EU folyamatosan veszít világgazdasági súlyából, de továbbra is tart EU – USA – Kína (nem beszélve Japán és Dél Amerika országait tömörítő gazdasági együttműködésről) közötti gazdasági verseny, melynek

¹ <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/min/min2001.html>

² <https://mnb.hu/letoltes/fizetesi-merleg-hu-2019-oktober.pdf>

egyelőre vesztese az unió.

A Brexit teljes hatásmechanizmusa még nem látható, a koronavírus pedig még inkább borúsá teszi a képet. A gazdasági növekedés visszaállítása és az egyensúlyi mutatók egyidejű javítása, fenntartása tehát jelentős kihívások elé állítja a magyar nemzetgazdaságot, hiszen a külső környezet továbbra is bizonytalan. Az EU versenyképességének koronavírus utáni helyreállítására vonatkozó elképzelések sem igazán körvonalazódnak.

I.2. Tatabányai gazdasági helyzetkép

Tatabánya gazdasága az ipari park 1995-ös megalakulásával kezdett el fejlődni. Végérvényesen eldőlt, hogy a város nehézipari struktúrája megszűnt, megszűnik. Egy korszak lezárult, helyette új pályára kellett állítani a város gazdaságát. Az autóipari alkatrészgyártás jelentette kezdetben az alapokat, melyre építkezni lehetett. Ehhez csatlakoztak később a további transznacionális vállalkozások, amellyel az ezredfordulótól Tatabánya gazdasága dinamikusan fejlődött, az országos tendenciáknak megfelelően, sőt olykor azt meghaladóan.

Ezzel együtt csökkent a munkanélküliség, a 2010-es évtized közepén növekvő mértékben megjelent egy vendégmunkás réteg is. Az 1990 – es évek elején kialakult krízishelyzet 1995-re - az évtized közepére - megszűnt, amelyben a kezdeti kormányzati segítség és város sikeres ipartelepítési politikája játszott szerepet. A tatabányai munkahelyek számának gyors növekedése érezte hatását minden területen, a növekvő adóbevételek hatására a város ismét növekedési pályára állt, az életminőség javult. Az erős alapok miatt a 2008. évi világgazdasági válság így kevésbé érezte hatását, bár a gazdasági megtorpanás a városban is érezhető volt.

Napjainkban a tatabányai gazdaság további növekedését a már jelenlévő cégek eddig bejelentett további befektetései rövidtávon biztosítani fogják, de óvatosnak kell lennünk, a transznacionális tőke mozgékonyasága, az optimális befektetési hely keresése minden vállalkozásnál jelen van vagy jelen lehet. Így természetesen továbbra is nyitottnak kell lennünk a városunkat potenciális befektetési helyszíneként figyelembe vevő magyar és külföldi cégek megkereséseire is. Másrészt, vonzóbbá kell tennünk a várost annak érdekében, hogy már a közeljövőben magasabb hozzáadott értéket előállító, a magasan képzett tatabányai és környékbeli munkavállalókra építő vállalkozások telepedjenek le városunkban.

A 2020. tavaszán hozzánk elérő koronavírus hullám hatásai sem múltak el nyomtalanul. A vendégmunkás réteg száma csökkent, a vállalatok termelés/műszak csökkentéssel, az ún. home office rendszerrel reagáltak a járványra. Egyelőre a munkanélküliség számaiban, az adó bevételekben (csökkentés kérés) nincsenek számottevő hatások, de a 2021 évi kilátások még tisztán nem látszanak.

A város legfontosabb gazdasági feltételeinek elemzése mellett külön kell szólni arról, hogy továbbra is él a városban egy gazdaságilag, szociálisan, kulturálisan jelentős számú embercsoport, akik sajnálatos módon a társadalom perifériájára szorultak. Az ő beillesztésük egy emberibb, a 21. századnak megfelelő életbe hosszú távú feladat, amely a város részéről is jelentős erőforrást igényel.

I.3. Fejlesztéspolitikai lehetőségek

Városunk gazdálkodására, fejlesztési elképzeléseinek megvalósítására több további tényező is jelentős hatással lesz a 2020-2024 közötti időszakban. Az egyik a korona vírus utáni rehabilitáció, a másik pedig az Európai Unió költségvetése.

Az Európai Unió a korona vírus miatti gazdasági visszaesés hátrányos hatásainak kiküszöbölésére, a gazdasági és ezt követő társadalmi visszaesés ellensúlyozására 40,7 mrd EUR vissza nem térítendő támogatást és 10 mrd EUR kedvezményes kamatozású kölcsönt nyújt Magyarország számára a hétéves tervezési ciklus alatt a mentőcsomagból és az uniós költségvetésből. Ez az összeg évente átlagosan Magyarország nemzeti jövedelmének 2,8%-a. Ennek a tetemes összegnek a városra jutó rész felhasználása, illetve a felhasználás módja jelenthet meghatározó tényezőt a fejlesztéseink végrehajtása során. Többféle számítást is végezhetünk (az egyik a létszamarányos megosztás, melynek alapján), Tatabánya kb. 100 mrd HUF összegre számíthat.

Egyelőre a felhasználásra vonatkozó részletes tervek, pályázati lehetőségek nem ismertek. Azonban készen kell állnunk arra, hogy a Tatabányai Ipari Park vállalkozásainak, a kis- és közép vállalkozásoknak elnyerhető forrásokra megfelelő, aktualizált tervei legyenek. Az elkövetkező időszakban az itt működő cégeknek, civil szervezeteknek bevonásával széleskörű egyeztetést kell lefolytatnunk. A folyamat során meg kell ismernünk az egyes érintettek elképzeléseit, javaslatait és azokat figyelembe véve kell alkotnunk stratégiát, illetve kell kidolgozni vagy módosítani a programunkat.

Az aktualizált terveknel is elsőrendű szempont, hogy sikeresen befejezzük a már megkezdett fejlesztéseinket és figyelembe vegyük a megváltozott természeti körülményeket, az egyre extrémebb időjárási körülményeket.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia célrendszere a Településfejlesztési Konceptióban megfogalmazott jövőképhez és átfogó célokhoz illeszkedik, 10 tematikus célt és 10 területi célt tartalmaz, mi csak azokat szerepeltetjük, melyeknek megvalósítása előttünk áll. A Konceptió hosszabb időtávra, 2030-ig tartalmaz fejlesztési célokat, ehhez illeszkednek a Stratégia középtávú, a következő 7 éves időtartamra szóló céljai.

Megyei területfejlesztési terv 2021-2027

Tématerület	Intézkedési terület	Területi hatály	Kezdő	Záró	Forrás 1	Forrás 2	Indikatív összeg Mrd HUF	
1. Településfejlesztés (városfejlesztés, falufejlesztés)	1.1. Belterületi út, kerékpárút, járda	1. Településfejlesztés (városfejlesztés, falufejlesztés)	1.1. Belterületi út, kerékpárút, járda	2021	2027		Nemzeti fejlesztési forrás	18,0
1. Településfejlesztés (városfejlesztés, falufejlesztés)	1.3. Zöldterületek, zöldfelületek	1. Településfejlesztés (városfejlesztés, falufejlesztés)	1.3. Zöldterületek, zöldfelületek	2021	2027	ERFA	Nemzeti fejlesztési forrás	3,0
1. Településfejlesztés (városfejlesztés, falufejlesztés)	1.8. Szociális városrehabilitáció	1. Településfejlesztés (városfejlesztés, falufejlesztés)	1.8. Szociális városrehabilitáció	2021	2027	ERFA	ESZA+	4,0
1. Településfejlesztés (városfejlesztés, falufejlesztés)	1.10. Innovatív városfejlesztési tevékenységek (pl. közösségfejlesztés, közösségi szolgáltatások, kultúra, helyi gazdaság, zöld város témakörökben)	1. Településfejlesztés (városfejlesztés, falufejlesztés)	1.10. Innovatív városfejlesztési tevékenységek (pl. közösségfejlesztés, közösségi szolgáltatások, kultúra, helyi gazdaság, zöld város témakörökben)	2021	2027	ERFA	ESZA+	5,5
2. Helyi és térségi gazdaságfejlesztés (vállalkozások, munkaerő)	2.1. Üzleti infrastruktúra és üzleti szolgáltatások	2. Helyi és térségi gazdaságfejlesztés (vállalkozások, munkaerő)	2.1. Üzleti infrastruktúra és üzleti szolgáltatások	2021	2024	ERFA	ESZA+	8,0
2. Helyi és térségi gazdaságfejlesztés (vállalkozások, munkaerő)	2.7. Turizmus	2. Helyi és térségi gazdaságfejlesztés (vállalkozások, munkaerő)	2.7. Turizmus	2021	2027	ERFA	ESZA+	10,0
2. Helyi és térségi gazdaságfejlesztés (vállalkozások, munkaerő)	2.8. Oktatás (infrastruktúra, képzés)	2. Helyi és térségi gazdaságfejlesztés (vállalkozások, munkaerő)	2.8. Oktatás (infrastruktúra, képzés)	2021	2027	ERFA	ESZA+	8,0
2. Helyi és térségi gazdaságfejlesztés (vállalkozások, munkaerő)	2.9. Szakképzés, munkaerő-piaci képzés (infrastruktúra, képzés)	2. Helyi és térségi gazdaságfejlesztés (vállalkozások, munkaerő)	2.9. Szakképzés, munkaerő-piaci képzés (infrastruktúra, képzés)	2021	2027	ESZA+	ERFA	3,0
2. Helyi és térségi gazdaságfejlesztés (vállalkozások, munkaerő)	2.10. Felsőoktatás (infrastruktúra, képzés)	2. Helyi és térségi gazdaságfejlesztés (vállalkozások, munkaerő)	2.10. Felsőoktatás (infrastruktúra, képzés)	2021	2027	ERFA	Nemzeti fejlesztési forrás	3,0
2. Helyi és térségi gazdaságfejlesztés (vállalkozások, munkaerő)	2.12. Mobilitás	2. Helyi és térségi gazdaságfejlesztés (vállalkozások, munkaerő)	2.12. Mobilitás	2021	2027	ERFA	Nemzeti fejlesztési forrás	2,0
3. Helyi és térségi társadalmi szolgáltatások (népesség, életminőség)	3.1. Bölcsőde, óvoda (infrastruktúra, szolgáltatások)	3. Helyi és térségi társadalmi szolgáltatások (népesség, életminőség)	3.1. Bölcsőde, óvoda (infrastruktúra, szolgáltatások)	2021	2027	ERFA	Nemzeti fejlesztési forrás	3,0
3. Helyi és térségi társadalmi szolgáltatások (népesség, életminőség)	3.2. Egészségügyi infrastruktúra és szolgáltatások	3. Helyi és térségi társadalmi szolgáltatások (népesség, életminőség)	3.2. Egészségügyi infrastruktúra és szolgáltatások	2021	2027	ERFA	Nemzeti fejlesztési forrás	3,0
3. Helyi és térségi társadalmi szolgáltatások (népesség, életminőség)	3.3. Szociális infrastruktúra és szolgáltatások	3. Helyi és térségi társadalmi szolgáltatások (népesség, életminőség)	3.3. Szociális infrastruktúra és szolgáltatások	2021	2027	ERFA	Nemzeti fejlesztési forrás	3,0
3. Helyi és térségi társadalmi szolgáltatások (népesség, életminőség)	3.4. Falu- és tanyagondnoki szolgálatok	3. Helyi és térségi társadalmi szolgáltatások (népesség, életminőség)	3.4. Falu- és tanyagondnoki szolgálatok	2021	2024	ERFA	Nemzeti fejlesztési forrás	1,0
3. Helyi és térségi társadalmi szolgáltatások (népesség, életminőség)	3.6. Társadalmi innováció	3. Helyi és térségi társadalmi szolgáltatások (népesség, életminőség)	3.6. Társadalmi innováció	2021	2027	ERFA	Nemzeti fejlesztési forrás	15,0
3. Helyi és térségi társadalmi szolgáltatások (népesség, életminőség)	3.7. Közművelődés, kultúra, közösségi terek és szolgáltatások	3. Helyi és térségi társadalmi szolgáltatások (népesség, életminőség)	3.7. Közművelődés, kultúra, közösségi terek és szolgáltatások	2021	2027	ERFA	ESZA+	6,0
3. Helyi és térségi társadalmi szolgáltatások (népesség, életminőség)	3.8. Sport infrastruktúra	3. Helyi és térségi társadalmi szolgáltatások (népesség, életminőség)	3.8. Sport infrastruktúra	2021	2027	ERFA	Nemzeti fejlesztési forrás	3,0
4. Energia, klíma, környezet	4.1. Energiahatékonyság	4. Energia, klíma, környezet	4.1. Energiahatékonyság	2021	2027	ERFA	Nemzeti fejlesztési forrás	2,0
5. Térségi és helyi elérhetőség, közlekedés	5.2. Közúti fejlesztések	5. Térségi és helyi elérhetőség, közlekedés	5.2. Közúti fejlesztések	2021	2027	KA		na.
5. Térségi és helyi elérhetőség, közlekedés	5.3. Vasúti fejlesztések, intermodális csomópontok	5. Térségi és helyi elérhetőség, közlekedés	5.3. Vasúti fejlesztések, intermodális csomópontok	2021	2027	KA		na.

II. Városunk gazdaságfejlesztése a gazdasági program tükrében

Városunkban az 1990-es évek gazdasági szerkezetváltásának fő iránya és célkitűzése az volt, hogy az egy lábon álló gazdasági szerkezetet egy több lábon álló, több iparágra támaszkodó modell váltsa fel. Ennek a szem előtt tartásával került megalapításra és fejlesztésre 1997-ben a Tatabányai Ipari Park, következetesen ügyelve arra, hogy ne kifejezetten egy szektor kiszolgálását valósítsa meg a Park, az ide települő befektetők több, különböző szektor meghatározó beszállítói legyenek.

Az elmúlt több, mint 20 év gazdaságfejlesztése rávilágított arra, hogy annak érdekében, hogy a fejlődés a jövőben is dinamikus legyen és a város vonzó befektetésül szolgáljon az ide letelepedni vágyó cégeknek, de mellette stabil hátteret is biztosítson a már itt működő kis- közép- és nagyvállalkozásoknak, három fő területre kell fókuszálni, ez a három terület adja meg a gazdaság stabil lábait, a három fő pillérét, valamint a fejlesztési tevékenység céljait.

Ezen pillérek:

- a) Infrastruktúra fejlesztés a versenyképesség megőrzése és fejlesztése érdekében.
- b) Folyamatos párbeszéd a gazdaság szereplői között az igények monitorozása és az információk megosztása érdekében.
- c) Humánpolitikai fejlesztés a stabil és rugalmasan alkalmazkodó munkaerőpiac biztosítása érdekében.

A három fő pillér változásai egymásra folyamatos hatással vannak, így azok élesen bár nem különülhetnek el egymástól, mivel szinergiában képesek biztosítani az elérendő célt, mégis az egyes pilléreket érintő, jól behatárolható fejlesztési célokat az elkövetkező években az alábbi felosztásban mutatjuk be.

II.1. Infrastruktúra fejlesztési irányok

A város történelmi sajátossága, hogy négy különböző városrész fokozatos összeolvadásából alakult ki a ma ismert Tatabánya, amely sajátosság nagy hátránya, hogy az egységes várostervezés a 90-es évek gazdasági szerkezetváltásáig nem jelent meg. A fejlődés megkívánta ennek a hiányosságnak a pótlását, így az elmúlt évek infrastrukturális fejlesztései is abba az irányba mutattak, hogy az élhető környezet és a dinamikusan fejlődő gazdasági terek egymás mellett létezni és növekedni tudjanak, de jól beazonosítható, elhatárolt területek jöhessenek létre mind a rekreáció, mind a termelés biztosítása érdekében. Ezt igazolják az elmúlt évek uniós, hazai, valamint városi forrásokból megvalósult út- és közműfejlesztések, humáninfrastruktúra fejlesztések, valamint a jogszabályi háttér megteremtése, így a 2018-ban megalkotott, egységesen átgondolt szabályozási terv.

A már megkezdett fejlesztések folytatásával, illetve új területek behívásával továbbra is célunk az infrastruktúra dinamikus fejlesztése.

A legjelentősebb gazdasági szerepet a Tatabányai Ipari Park tölti be a város életében, amely megalakítása óta mára több mint, 12 000 ember munkahelyéül szolgál. Az Ipari Park fejlesztése szempontjából nagyon fontos a befektetőbarát környezet fenntartása és folyamatos, a piac igényeire reagáló fejlesztése, ebben meghatározó szerepe van a város közvetett tulajdonában álló Gazdaságfejlesztő Szervezet Tatabánya Nonprofit Kft.-nek (GFSZ), aki folyamatos

kapcsolatot tart a Park, immáron két fejlesztőjével, az Ipari Projekt Hungária Kft.-vel és a Nipüf Zrt.-vel (Nemzeti Ipari Park Üzemeltető és Fejlesztő Zrt.), valamint a leendő befektetőkkel és a már ide települt nagy vállalatokkal.

1. Fontos a Park működésének szempontjából, hogy a szabályozási tervben szereplő, a forgalomcsökkentést és tehermentesítést biztosító úthálózat minél szélesebb körben megépüljön. Így folytatva a Bécsi út megépítésével megkezdett munkát, szükséges megépíteni a Szarkaláb utcát és a Bécsi utat összekötő Galamb József utcát, az Orgonás utca folytatásában található 7867/69 hrsz-ú út folytatását, a Budai út megépítését és annak összekapcsolását az Üveggyári és a Kőhid úttal Környe önkormányzatával összehangoltan az újonnan betelepült gyárak forgalmának tehermentesítése érdekében.
2. Az Ipari Parkban a Búzavirág út két oldalán található területek szinte teljesen beépültek, így az Ipari Parkon belüli további tatabányai és környei területek beépítése felgyorsult. A Búzavirág úttal párhuzamosan kiépült Bécsi út két oldalán található beépíthető területek domborzatának esésviszonyai miatt a csapadékvíz kezelését hosszú távon szükséges megoldani. A teljes érintett területre meg kell tervezni a csapadékvíz elvezetőrendszert, majd annak kiépítését meg kell kezdeni. Továbbá a Bécsi út menti területeken megindított fejlesztések érdekében a közvilágítás kiépítését folytatni kell.
3. Jelenleg a Tatabányai Ipari Park közmű ellátottsága megfelelő, ugyanakkor egyes cégek jövőbeni bővítési igényei a szennyvízkapacitás tekintetében már meghaladják a rendelkezésre álló, a szennyvíz-telep által kiszolgálható mennyiséget, ezért elengedhetetlen a telephely bővítése. Természetesen folyamatosan monitorozandó a Park közmű ellátottsági helyzete és amennyiben a betelepülések megkívánják, úgy egy-egy közműkapacitás fejlesztésre minden esetben megfelelő reakcióval válaszolni kell.
4. A Tatabányai Ipari Park mellett fontos tényezői a helyi gazdasági életnek a kis- és középvállalkozások (Kkv), számuk jelentős mértékben meghaladja a városunkban lévő multinacionális cégek számát.

A helyi gazdaságfejlesztés és gazdaságösztönzés két fontos eszköze a befektetésösztönzésre „aktiválható” önkormányzati tulajdon (földterület, barnamezős infrastruktúra stb.), illetve, hogy rendelkezésre áll-e forrás a szükséges infrastrukturális fejlesztésekre. Ahhoz, hogy „teret” biztosítsunk a gazdaság fejlesztéshez, szükséges fejlesztésre vonzó, értékes területek kijelölése. A Tatabányai Ipari Park már alapvetően vonzó a nagybefektetők előtt, de a Kkv-k fejlődésének biztosítása érdekében folytatni kell a már megkezdett infrastruktúra fejlesztést, így a VII-es telepen kialakult, vonzó gazdasági környezetet tovább kell bővíteni, a szabályozási tervben szereplő úthálózat hiányzó részeinek kiépítését folytatni kell a még fel nem tárt építési telkek elérése érdekében. A VII-es telepen szükséges a Rezeda utca és Gyöngyvirág utca korszerűsítése, illetve a Bányász körút kiépítése. Fontos, hogy a következő időszakban az útépítés mellett a közműépítés is hangsúlyos szerepet kapjon a megfelelő ipari kapacitások biztosítása érdekében.

A VII-es telep infrastrukturális fejlesztéséhez hasonlóan, a város szövetébe ágyazott, barnamezős területeken található vállalkozások tekintetében a régi, elavult városi vonalas infrastruktúra fejlesztése már időszerűvé vált, amelyek fejlesztése elősegítené az adott területen rég óta jelenlévő vállalkozások fejlődését. Ennek érdekében szükségesnek látszik kidolgozni egy olyan pályázati formát, amely a városi

költségvetésben biztosít éves keretet egy-egy terület infrastrukturális fejlesztésére a legalább már 10 éve a területen működő vállalkozások számára, így a Cementgyári terület, az Alugyári útra, a VI-os telepre, vagy a bányai erőmű környezetének fejlesztésére.

A Kkv-k számára biztosított pályázati rendszerben időszerűvé vált annak átvezetése, hogy már ne csak olyan pályázó indulhasson, aki 5 éve Tatabányán székhellyel vagy telephellyel rendelkezik, hiszen az elért gazdasági növekedés megtartása és a fejlesztése szélesebb körben ezzel a kedvezménnyel érhető el. Így a jelenlegi rugalmatlan kiírás kiterjeszhető lenne a helyi kezdő és fiatal vállalkozásokra, valamint a városunkba betelepülendő cégekre.

A gazdaságfejlesztés akkor lesz sikeres, ha az nem csak a dinamizmust, de a hosszútávú fenntarthatóságot is szem előtt tartja.

- Az új technológiák térnyerésével előtérbe kerül az élet szinte minden területén a környezettudatosság és a fenntartható fejlődés, ennek ékes bizonyítéka az Ipari Parkba, valamint a térségbe újonnan betelepült, az elektromos autógyártásra épülő nagyvállalatok. Az autóipar forradalmi változásaiban bekövetkezett trendek lekötése és támogatása elemi érdeke a városnak. Tatabányát átgondolt, hálózatos elosztású, nagymennyiségű elektromostöltő állomással szükséges felszerelni a közeljövőben, nem csak a helyi lakosság kiszolgálására, hanem a városban jelentkező átmenő forgalom számára is, ezzel a helyi vállalkozásoknak is másodlagos bevételt tudunk generálni a töltési idő alatt igénybe vett szolgáltatások révén.
- Szükséges a városi fenntartású intézmények és ingatlanok, valamint közterületek energiaszükségleteinek és energiahatékony működésének a fejlesztése, „okosítása”. Az elkövetkező időszakban el kell végezni az ilyen beruházások tervezését és célul kell kitűzni azok végrehajtását, amelynek egyik eszköze lehet az ELENA útján megvalósítandó energetikai fejlesztések.
- Az élhető város erősítése érdekében szükséges az Önkormányzat által már elindított, közösségi kerékpáros rendszer kiépítésének megvalósítása, mindez akár a korábban tervezettekhez képest újabb helyszínek bevonásával. Ez a fejlesztés a közösségi, valamint az autós közlekedés és munkába járás reális alternatívája lehet, amennyiben könnyen és kényelmesen igénybevehető a dolgozó közönség számára. A felsőgallai Szent István út és a 8101. sz. út kerékpáros összekötése a meglévő burkolatok felhasználásával hozzájárulna hosszú távon a város kerékpáros megközelítési lehetőségeinek bővítéséhez, biztonságossá téve Tatabánya kerékpárral történő megközelítését Bicske/Budapest irányából, továbbá az Ipari Parkban újonnan fejlesztett területek kerékpáros elérését is szükséges biztosítani.
- A környezettudatosságon felül fontos szempont, hogy a munkavállalók olyan épített és szabadidős szolgáltatásokban bővelkedő, vonzó környezetben tölthessék el szabadidejüket, amely megfelelő és értékes rekreációt biztosít annak érdekében, hogy még hatékonyabb munkavégzéssel tudják tölteni a munkaidejüket. Ez a plusz érték nemcsak a városban élő munkavállalók rekreációja szempontjából értékes, de vonzó az ingázók számára is ezzel elültetve egy esetleges városba költözés gondolatát. Ennek érdekében a közösségi helyek és terek fejlesztését folytatni kell, akár városrehabilitációs programok keretében az élménygazdag városközpont megteremtése céljából.

- Jelentős igény mutatkozik mind magánszemélyek, mind befektetési célú vállalkozások részéről, hogy rövid időn belül beköltözhető, új építésű lakások, illetve családiházak építésére alkalmas telkek álljanak rendelkezésre a nagy számban jelenlévő, illetve ide költöző kvalifikált munkaerő megfelelő színvonalú ingatlanokban történő elhelyezése érdekében, valamint a környező települések fiatalok betelepítését célzó, kedvezményes értékesítés keretében biztosított építési telkek programjainak alternatívájaként. Ennek figyelembevételével folytatni érdemes a lakócélú telekértékesítés érdekében létesített pályázati rendszert, továbbá a fentieknek megfelelően folytatásra érdemes a korábbi közgyűlési döntések alapján az Alkotmány u. és a Petőfi Sándor u. által határolt területeken megtervezett 28 db építési telekfejlesztést, a kapcsolódó közművek kiépítésével.
- Tatabányán jelenleg kettő, alacsony besorolású szálloda található, ugyanakkor legfőképpen az Ipari Parkban jelenlévő nagyobb cégekhez látogató vagy akár hosszabb időt is itt töltő vendégek/munkatársak igényei miatt nagy igény mutatkozik egy magas minőségű szállodára Tatabányán. Jelenleg ezek a vendégek elsősorban a „szomszédos” települések (Tata, Székesfehérvár, Budapest) szállodáit és éttermeit veszik igénybe, így a város jelentős turizmushoz kötődő bevételről is elesik. A munkaügyben ide látogatókon kívül lehet számolni a Tatabányára látogató és itt több napot eltöltő hazai és külföldi turistákra is, hisz városunkban az elmúlt években számtalan turizmust fejlesztő beruházás valósult meg vagy tart a kivitelezés fázisában (Gerecse kapuja, Tulipános ház, Május 1. park, Csónakázó –tó fejlesztése stb.). Ennek ismeretében uniós forrás, illetve magántőke bevonásával a következő időszakban az ilyen irányú fejlesztés megkezdése elkerülhetetlennek látszik.

II. 2. Párbeszéd a gazdaság szereplői között

A gazdasági fejlődést sok esetben az egyes szereplők tudásmegosztása és folyamatos kommunikációja tudja előre lendíteni. Ezen párbeszéd szereplői az itt lévő, vagy betelepülni vágyó vállalatok, az ezen vállalatoknál foglalkoztatott személyek, valamint a város maga. Elengedhetetlen, hogy az egyes szereplők megosszák egymással elképzeléseiket, fejlesztési igényeiket, problémáikat, a város pedig ezen igényekre hatékonyan reagáljon. A megfelelő párbeszéd érdekében rendszeres vállalkozói fórumokat kívánunk tartani tudásmegosztó és problémafeltáró céllal a vállalkozói igények mentén.

Az Európai Unió forrásból megvalósuló Tatabányai Foglalkoztatási Paktum projektnek két lába van, egyik lábának a célja a hátrányos helyzetű munkavállalók foglalkoztatás világába történő visszavezetése, míg a másik lábának a célja egy úgynevezett Paktumszervezt felállítása és működtetése a munkaerőpiaci szereplők (különböző munkáltatók, foglalkoztatási, oktatási szervek és munkavállalók) közötti párbeszéd megteremtésére és fenntartására a foglalkoztatás elősegítése érdekében, tudásmegosztás és tapasztalatcsere útján. Fontos, hogy az elmúlt években a fenti célokért kialakított szervezeti struktúra a továbbra is működjön biztosítva ezzel a munkaerőpiac változásaira történő gyors reakálás lehetőségét.

Ezen párbeszéd körében a T-BUSZ Kft. által üzemeltetett, az Ipari Parkot érintő járatok menetrendjének és a buszmegálló számának optimalizálását tűzhetjük ki célul, a helyi cégek igényeihez igazodva. Fontos cél, hogy csökkentsük az egyes járatok menetidőjét, kiküszöbölve, hogy az egymástól pár száz méterre lévő gyárak mindegyike előtt megálljon egy-egy járat. Ehhez elengedhetetlen az egyes cégek műszakváltásainak az összehangolása, amelyre csak

konszenzus útján lehet eljutni. Ugyanígy megoldásra váró kérdés a vasútállomás, buszpályaudvar és az Ipari Park közvetlen összekapcsolása, annak érdekében, hogy az ingázó dolgozók eljutása a munkahelyükre zökkenőmentes legyen (ennek egyik lehetséges módja a közösségi közlekedésen felül a már elindított közösségi kerékpáros rendszer kiépítése az állomás és az Ipari Park között).

Feladat az elkövetkező időszakban egy innovatív információs központ, egy inkubátorház létesítése és működtetése, amelynek célja az induló vagy valamilyen átmeneti szakaszban lévő mikro- és kisvállalkozások segítése, illetve az új fejlődési (innovációs) szakaszba lépő mikro-, kis- és középvállalkozások fejlődésének fellendítése. Az inkubátorház a nyújtott szolgáltatások mellett a meglévő tapasztalatcserek útján tudja biztosítani a kitűzött céljait.

II. 3. Humánpolitikai fejlesztési irányok

1. A hosszú távon sikeres és stabil gazdaságfejlesztés alapvető záloga a megfelelő humánpolitika. A városban és az Ipari Parkban már működő és betelepülő cégek számára is elengedhetetlenül fontos a jól és magasán képzett munkaerő. A tatabányai középiskolák széles spektrumú, a helyi cégek igényeihez alkalmazkodó, duális képzést biztosítanak a tanulók számára. Fontos ennek keretében a Tatabányai Szakképzési Centrummal (TSZC) történő szoros együttműködés a jövő szakképzési irányainak meghatározására, amelyet a város, erőforrásaihoz mérten támogat. A TSZC szerepe tehát a humánpolitikai fejlesztésekben meghatározó, a fejlődéshez szükséges az oktatás irányainak igazítása a vállalkozók munkaerőigényeihez.

A következő időszakban a szakképzés népszerűsítése érdekében innovációs és technológiai központokat kell létrehozni, amelyek elsősorban az elhagyott bányaterületeken, gyárépületekben kerülnének elhelyezésre, interaktív módon bemutatva a kutatás-fejlesztés terén elért újdonságokat, amelyek vonzóvá tennének egyes szakmákat a jövő munkaerő generációja számára.

2. A város fejlődésének további fontos eleme, hogy a középfokú duális képzés mellett meg kell teremteni az elsősorban műszaki, felsőfokú képzést az Edutus Egyetemmel együttműködve, biztosítva ezzel a magasabb, fehér galléros pozíciókban elhelyezkedő munkavállalók folyamatos, képzett utánpótlását. Ennek keretében az Egyetem által használt épület energetikai korszerűsítését, laborhelyiségek korszerűsítését és a kollégium felújítását szükséges elvégezni.
3. Fontos kérdés a városi szintű humánpolitika terén a lakhatás kérdése. A „Tatabánya, Ahol Otthonra Találsz” (TAOT) Program egyik lényeges eleme éppen ezért a városba érkező új munkaerő számára a lakhatási feltételek biztosítása, ugyanis a Tatabányai Ipari Parkban több vállalat fejleszti tevékenységét és ezek a fejlesztések a legtöbb esetben munkaerő-felvétellel járnak. Technikusi és mérnök végzettségű, hiányszakmákban gyakorlatot szerzett jelentkezők, vagy középvezetők sok esetben az ország más területéről érkeznek, a Tatabányán való foglalkoztatásuk csak a lakhatás biztosítása mellett megoldható. A Cseri lakóparkban a GFSZ tulajdonában, valamint a dr. Vitális utcában az Önkormányzat tulajdonában lévő 10-10 db bérlakás tekintetében a helyi cégek jogosultak dolgozóikat bérlőként kijelölni. A program további folytatása indokolt, figyelembe véve, hogy jelentős kereslet mutatkozik versenyképes áru és új építésű bérlakásokra a városban élő, vagy ide települő munkaerő részéről. Ezen felül az Önkormányzatnak megfontolásra javasolt lenne kialakítani nagyobb számban, további, a piac igényeihez igazodó, új építésű, megfelelő színvonalú bérlakás állományt, amely

biztosítja az itt lévő cégeknek is a munkaerőállományuk elhelyezését, valamint vonzó lehet a városba betelepíteni vágyó magánszemélyeknek is.

4. A folyamatos munkaerő biztosítása, a foglalkoztatottság növelése érdekében az Európai Unió forrásból megvalósuló, fent már említett, 2016-ban elindult és 2021-ben záródó Tatabányai Foglalkoztatási Paktum projekt folytatása nemcsak a munkaerőpiaci szereplők közötti párbeszéd kialakítása miatt, hanem a város foglalkoztatási helyzetének javítása érdekében is fontos, mivel a projekt nagy mértékben segíti a város foglalkoztatási helyzetének javítását és a térség versenyképességének megőrzését. A Paktum projekt keretében kiemelt figyelmet kell szentelni az 50 év feletti állást kereső személyek foglalkoztatásba bevonására, valamint a Paktum keretében támogatni kell a felzárkóztató programok és a ráépülő munkaerő-piaci kompetenciafejlesztő programok indítását a nyílt munkaerő-piacon stabilan megmaradni nem tudó rétegek számára.
5. A város által korábban elindított „Tatabánya hazavár” program célja a városban nevelkedett, később szakképzettséget, tudást szerzett fiatalok helyben maradásának a támogatása. A program az alábbi három fő részből áll (mindhárom program nagy sikernek örvend, ezért mindenképpen folytatni szükséges):
  - a) A Stúdium Közalapítvány gondozásában áll a Stúdium Ösztöndíj, amelynek célja, hogy a fiatalok szerezzenek versenyképes, korszerű, a munkaerőpiac igényeinek megfelelő tudást, szakmát, illetve a diploma megszerzéséhez nyújt támogatást azoknak, akik valamely hiányszakmában képzést nyújtó állami oktatási rendszer részét képező intézményben közép- vagy felsőfokú tanulmányokat folytatnak.
  - b) Szintén a Stúdium Közalapítvány gondozásában áll a Kóta József Gyakornoki Program, amely a közép- és felsőfokú, nappali tagozatos hiányszakmát tanuló fiatalok helyi munkáltatónál történő elhelyezkedésének segítésére jött létre. A program a műszaki, orvosi és egyéb természettudományos képzésben résztvevő főiskolai és egyetemi hallgatókat, valamint a hiányszakmákban tanuló középiskolásokat kívánja ösztöndíjjal támogatni oly módon, hogy a tanulók már a tanulmányaik alatt megállapodnak a leendő munkáltatójukkal, hogy tanulmányaik sikeres befejezését (diploma, oklevél megszerzése) követően egymással munkaszerződést kötnek legalább olyan időtartamra, amely időtartamban a gyakornok ösztöndíjban részesült.
  - c) A lakáspályázati felhívás célja pedig azon fiatalok lakhatásának megoldása, akik valamilyen tatabányai kötődéssel bírnak, hiányszakmában felső-, vagy középfokú végzettséggel rendelkeznek, valamint tatabányai munkáltatónál vagy a Tatabánya-Környe Ipari Park területén végzettségének megfelelő területen állnak foglalkoztatásban. A program keretén belül lehetőség van önkormányzati bérlakásokat kérelmezni. A lakáspályázati felhívás a Polgármesteri Hivatal Ingatlangazdálkodási Irodájának gondozásában áll.

III. Közszolgáltatások biztosításának jelene és jövője

III.1. Oktatás-nevelési tevékenységünk

III.1.1. Óvodai nevelés:

A 2011-2016-os években az oktatási intézmények fenntartói és működtetői feladatai központi rendelkezések alapján állami kézbe kerültek. Ennek kapcsán az oktatás nevelés témakörében az önkormányzatok szerepe a nevelési feladatokat ellátó önkormányzati óvodák működtetésére korlátozódik.

Az óvodák fenntartása, működtetése a jövőben is kiemelt területnek számít. Intézményeink egységes nevelési alapelvek mentén működnek, mégis egyéni arculattal is gazdagítják a városi ellátórendszert

A köznevelési intézményhálózat épület és eszközparkjának felújítására továbbra is kiemelt figyelmet fordítunk. a már elkezdett felújítási, beruházási programokat folytatjuk annak érdekében, hogy gyermekeink megfelelő környezetben nevelkedjenek. Ehhez az önkormányzat jelentős saját forrásokat biztosít a bevont külső források mellett mind a beltéri, mind a kültéri eszközök pótlása és beszerzése terén. A udvari játékok időszaki felmérése, felülvizsgálata ismételten megtörtént, a játszóeszközök nagy része felújításra, illetve lecserélésre kerül, mely megfelel a szabványi előírásoknak is.

Az elmúlt évek tapasztalata azt mutatja, hogy valamilyen önkormányzati óvodában szükséges az SNI ellátás biztosítása. Annak érdekében, hogy magas szakmai szinten valósuljon meg ez a cél, az óvodák alapító okirataiba beemelésre került a SNI ellátás, s az ellátást a Pedagógiai Szakszolgálat által végzett fejlesztések kiegészítéseként a Sárberki Óvoda által működtetett hálózaton keresztül biztosítjuk a fejlesztésre szoruló gyermekeknek.

A városi fenntartású intézményeken kívül további, nem állami fenntartású oktatási intézményekkel is kötött közoktatási megállapodást az Önkormányzat. A Bánhidai Szent Erzsébet Óvoda, az Élménygazdag Óvoda Alapítvány, a Református EGYMI Tatabányai Tagintézménye és a Vidámságok Háza Óvoda - Bölcsőde Nonprofit Közhasznú Kft. fenntartói és Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata között kötött Közoktatási megállapodás keretében – tatabányai állandó lakhellyel rendelkező gyermekek esetében – támogatásban részesülnek az intézmények.

Általános célkitűzések:

1. Az alap és középfokú oktatási feladatok állami irányításával az önkormányzati feladatok e területen (a gyermek közétkeztetést leszámítva) megszűntek, mindezek ellenére fontos azokat a pontokat meghatározni, melyek mentén az önkormányzat segítheti, előmozdíthatja a városban működő oktatási intézmények szakmai munkáját. A minőségi oktatási, nevelési feladatok ellátásához szoros együttműködésre van szükség az önkormányzat, a Tatabányai Szakképzési Centrum és a Tatabányai Tankerületi Központ között. Az önkormányzat kiemelt figyelmet kell, hogy fordítson arra, hogy részt vállaljon az oktatási intézmények felújításában, energetikai korszerűsítésében.
2. Fontos cél, hogy minden szülő megtalálja gyermeke személyiségéhez illeszkedő nevelési módszerrel dolgozó intézményt. Ennek megfelelően továbbra is a jogszabályi előírások szerint, magas színvonalon kívánjuk működtetni óvodáinkat, hiszen az óvodai neveléssel szemben támasztott követelményeket nemcsak a jogszabályok, rendeletek, a központilag elfogadott óvodai nevelés országos alapprogramja határozzák meg, hanem

az igénybevevők szükségletei is. Ennek érdekében támogatjuk a minél korszerűbb oktatási-nevelési formák bevezetését, és nagy hangsúlyt fektetünk az óvodapedagógusok továbbképzésére, valamint a nyári nyitva tartási idő bővítésére is, annak érdekében, hogy ezzel is segítsük azokat a családokat, ahol mindkét szülő teljes munkaidőben dolgozik. Önkormányzatunk célja, hogy az óvodai eszközpark felülvizsgálata mellett a kornak megfelelő bel és kültéri játékokat biztosítsunk intézményeink részére.

3. Az SNI ellátás kapcsán fontos célja és feladata a városnak a minőségi fejlesztés biztosítása, ennek érdekében a hálózat bővítése, eszközökkel történő ellátása. Hosszú távú cél, hogy lehetőség szerint a gyermekek saját intézményükben kapják meg a személyre szabott fejlesztést, együttműködve a szakellátást végző intézményekkel,
4. Továbbra is fontos a nem önkormányzati fenntartású óvodák működtetésének támogatása.
5. Az egészséges életmódra nevelés, környezettudatos gondolkodás ma már szervesen beépült az óvodák szakmai programjaiba. Jól mutatja ezt az is, hogy intézményeink többsége folyamatosan pályázik a „Zöld Óvoda”, valamint az „Örökös Zöld Óvoda” címre. Ebben a törekvésében önkormányzatunk minden esetben támogatja intézményeit.
6. További lehetőségek a széles körű nevelési-oktatási tevékenységek megvalósításához az úszásoktatás, sószoba biztosítása, tartásjavító torna, gyógytestnevelés, téli sportok, görkorcsolya, nyári természetvédő táborok, krónikus légúti betegségben szenvedő óvodás korú gyermekek részére komplex mozgás- és személyiségfejlesztő programok biztosítása. Fentiekén túl, a szülői igényeknek megfelelően, a gyermekek részére az alábbi délutáni külön foglalkozásokat biztosítjuk az óvodákban: népi hagyományok ápolása, néptánc oktatás, játékos német nyelv oktatása, angol nyelv oktatása, ismerkedés a szlovák nyelvvel, zenei nevelés.
7. Az információs és kommunikációs technológiák (IKT) alkalmazásának fejlesztése, az óvodák informatikai eszközellátottságának javítása, fejlesztése,
8. Épületállomány korszerűsítése,
9. Aktív kommunikáció az oktatási feladatokat ellátó intézmények fenntartóival.
10. Az óvodai szakmai munkát segítő továbbképzések támogatása.

III. 1.2. Nyári napközis tábor biztosítása

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 14. § és 15. § alapján a gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat. A gyermekjóléti alapellátások – így különösen a gyermekek napközbeni ellátása – önkormányzati feladat. Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata a gyermekek napközbeni ellátását a nyári szünetidőben 8 héten keresztül minden munkanapon a nyári napközis tábor működtetésével biztosítja.

Az évente bővülő program kínálatának és a felkészült pedagógusoknak köszönhetően sok családnak nyújt jelentős segítséget, hogy a gyermekét a nyár folyamán biztonságba tudhatja.

Ehhez is megfelelő helyszínt adhat a Csákányospusztai és a Körtvélyespusztai önkormányzati tulajdonú, korábban is gyermek-táboroztatásra használt két ingatlan, melyek teljes felújításra szorulnak. Ezek turisztikai célú felújítása, fejlesztése mind nyári napközis táborok, mind esetleges gyermek csereüldötések, esetleg önkormányzati rendezvények, értekezletek megszervezését szolgálhatja.

Általános célkitűzések:

- Több külső helyszínen megvalósuló programelem beépítése a szakmai programok mellé, a Csákányospusztai, valamint a Körtvélyespusztai önkormányzati tulajdonú ingatlanok, épületek felújításával.
- Továbbra is javasolt a heti kétszeri strandolási lehetőség megőrzése és biztosítása.
- A tábor technikai eszközparkjának további fejlesztése, a programok technikai feltételeinek megteremtése érdekében.
- Változatos, színes programok biztosítása a városban tevékenykedő civil szervezetek intézmények bevonásával.

III. 1.3. Balatonakali Gyermektáborunk

A Balatonakali Gyermektábor az utóbbi években történt fejlesztések ellenére is alacsony komfortfokozatú táboroztatást tesz lehetővé. A tábor fejlesztésének jelentős anyagi erőforrás igénye van. Megvizsgálandó, hogy egy esetleges fejlesztés, felújítás milyen anyagi ráfordítást igényel az Önkormányzat részéről, mivel a jelenlegi helyzet a tábor állapota miatt még középtávon sem fenntartható, ezért a felújítás, fejlesztés mindenképp a szükséges ahhoz, hogy a városban élő gyermekek megfelelő körülmények között nyaralhassanak.

III.1.4. „Kéz a kézben” program kapcsán

A „Kéz a kézben” program az önkormányzat által fenntartott intézmények „örökbe fogadását” jelenti a városban működő cégek által. Az intézmények számos területen kaphatnak segítséget a felajánló támogatóktól, örökbe fogadóktól: fa és virágültetés, kerítésfestés, eszközpótlás, felújítási munkák elvégzése. A gazdasági társaságok örömmel nyújtottak segítő kezet a program keretén belül, mely által jól funkcionáló együttműködések alakultak ki. Célunk a program további működtetése, az intézmények támogatói partner kapcsolatainak elősegítése. A kölcsönösség jegyében a támogatott intézmény az örökbe fogadó gazdasági szereplő közösségi programjain részt vállal: pl. gyermekmússal kedveskedik a cég dolgozóinak céges rendezvényen.

III.2. Támogatási, ellátási rendszer

„A szociális ellátórendszer fejlesztéséhez kapcsolódó tervezett intézkedések fontos célkitűzése, hogy megfelelő minőségű szolgáltatásokkal csökkentse az egészségügyi – köznevelési – szociális és gyermekvédelmi szolgáltatásokhoz és intézményekhez való hozzáférési egyenlőtlenségeket és biztosítsa ezekben a magas színvonalú szakmai tevékenység alapvető feltételeit.” (HEP 2018. 18.o.) Fontos, hogy az önkormányzat a kötelező és önként vállalt feladatok ellátásánál partneri kapcsolatot alakítson ki a városban működő civil, nonprofit és egyházi szervezetekkel.

Az önkormányzatnak a minimális lét- és lakhatási feltételekhez nyújtott segítség mellett törekednie kell a pénzbeli és természetbeni juttatások, valamint az alap és szakellátások rendszerének kiépítésére, annak biztonságos működtetésére.

III.2.1. Szociális ellátás

Az önkormányzat által nyújtott támogatási rendszer két pilléren nyugszik, az egyik eleme a rászorultság alapú támogatási forma, másik eleme pedig a jogcímhez rendelt támogatási forma.

2.1.1 A rászorultság alapú támogatásokat a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény felhatalmazása alapján alkotott, a szociális ellátások helyi szabályairól szóló 3/2015. (II.24.) önkormányzati rendelet szabályozza.

A város gazdasági egyensúlyának megőrzéséhez járul hozzá a lakhatáshoz, gyógyszerkiadásokhoz, és egyéb rendkívüli élethelyzet megoldásához nyújtott támogatás azzal, hogy az átmeneti nehézséggel küzdő családokat támogatja.

A rendelet értelmében

- a) lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez,
- b) a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozó ápolását gondozását végző személy részére,
- c) gyógyszerkiadások viseléséhez,
- d) lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek részére,
- e) rendkívüli élethelyzet esetén
- d) köztemetéshez az Szt-ben meghatározott körülmények fennállása esetén nyújt támogatást az önkormányzat.

A rendeletben meghatározott támogatásokat kérelem alapján, szociális rászorultság vizsgálatát követően állapítja meg az önkormányzat egyszeri vagy rendszeres, legfeljebb egy évre szóló időtartamban.

Általános célkitűzés

Az önkormányzat fontosnak tartja, hogy a megállapított támogatásokkal elősegítse az időszakosan, vagy tartósan szociálisan hátrányos helyzetbe került személyek, családok életszínvonalának megtartását, lemaradásának mérséklését.

2.1.2 A jogcímhez rendelt támogatási formákat az egyes önkormányzati családtámogatásokról szóló 25/2017. (XI.29.) önkormányzati rendelet szabályozza.

A városért dolgozó, helyben adót fizető, illetve itt gyermeket nevelő családok megbecsülése jeléül kerültek bevezetésre a rendeletbe foglalt jóléti intézkedések:

- születési támogatás,
- tanuló közlekedési támogatása,
- védőoltás támogatás,
- házi segítségnyújtás támogatása,
- születésnap köszöntések.

Valamennyi támogatási forma alanyi jogon illeti meg a jogosultakat. Az Önkormányzat ezzel kíván hozzájárulni a családok anyagi terheinek csökkentéséhez, továbbá a fokozottan védelmet igénylő kisgyermek és idősek egészségének megőrzéséhez.

Általános célkitűzés:

Az önkormányzat a védőoltás támogatások biztosításával az egészségvédelmen túl, hozzá kíván járulni a munkából való kiesés, a táppénzen töltött idő csökkenéséhez. A születési támogatás biztosításával el kívánja érni a családok tartós letelepedését, továbbá azt, hogy hosszútávon a városban vállaljanak munkát. A közlekedési támogatás biztosításával a családoknak lehetősége nyílik arra, hogy az így megtakarított összeget Tatabányai üzletekben, illetve helyi

szolgáltatóknál költsék el, ezzel is a város gazdasági életét segítve. A házi segítségnyújtás támogatás a gazdaságilag aktív szereplők munkából való kiesésének idejét hivatott csökkenteni.

Célkitűzés elérését szolgáló tevékenység:

Rendeletmódosítások, ezen belül is új támogatási formák kialakítása hivatott kezelni az egyéni javaslatokat és a gazdasági, társadalmi hatásokat, figyelembe véve a város adott évben rendelkezésre álló költségvetési forrásait. Ennek kapcsán emelésre kerülhetnek az egyes, már meglévő támogatási elemek összegei, illetve a jövedelemhatárok. Új támogatási formák bevezetése is szükségessé válhat, mint például 2020. júliusában a pandémia következtében munkahelyüket elveszített személyek megsegítését szolgáló veszélyhelyzeti pénzbeli, lakbértámogatás.

III.2.2. Intézmények

- Tatabányai Járási Egyesített Szociális Intézmények:

Kiemelt feladatot jelent a szociális és gyermekjóléti intézmények alap és szakellátásának városi szintű koordinálása, valamint az önkormányzat által ellátandó egészségügyi alapfeladatok felügyelete. A Tatabányai Járási Egyesített Intézmények **alap és szakellátásai** által biztosítja, a város a kötelező szociális ellátási formákat. Két **nem kötelező ellátási** formát is biztosít az intézmény a városban élő igénybe vevők számára, a Fogyatékosok nappali ellátását és a Mentálhigiénés Klubot. Az intézményt a Tatabányai Többcélú Kistérségi Társulás tarja fenn, így az ellátás a kistérség, a járás valamennyi települését lefedi. Mind a fenntartó, mind városunk önkormányzatának célja, hogy a magas szintű szakmai színvonal biztosítva legyen, ennek érdekében szükséges a bevonható külső források felkutatása, felhasználása.

Általános célkitűzések:

1. TJ ESZI intézményeinek folyamatos állagmegóvása, felújítása
2. Szoros együttműködés a tatabányai járás településeivel,
3. A magas szintű szakmai munka érdekében folyamatos kommunikáció a TJ ESZI és a fenntartó között.

III.2.3. Civil szervezetek által biztosított ellátások

Az önkormányzat évek óta külön költségvetési soron biztosít támogatást a városban szociális területen működő civil szervezetek támogatására. E szervezetek tagjai a városban működő Szociális Kerekasztalnak és a Helyi Esélyegyenlőségi Fórumnak is. E közös munka segít tervezni a szociális ellátás 2-5 éves ciklusait, valamint ez mutat rá a fejlesztendő területekre is.

Általános célkitűzés:

Szakmai együttműködés további erősítés a városban működő civil szervezetekkel.

III.2.4. Szociális bérlakás fejlesztési irányok

Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata kiemelt feladatai között kezeli a lakásgazdálkodást. Az Önkormányzata tulajdonában jelenleg közel 2000 bérlakás van. Ebből 1644 db szociális bérlakás, 82 db piaci alapon hasznosított bérlakás, 54 db költségelven hasznosított bérlakás, 150 db városérdekű bérlakás, valamint 24 db Tatabánya Hazavár Program keretében hasznosított.

Az önkormányzat célja a város lakosságának lakhatásának biztosítása, a lakásállomány

bővítése valamint ezek minőségi megújulása. Azokban az épületekben, amelyek kizárólag önkormányzati tulajdonban vannak, elsődleges cél az energetikai korszerűsítés. Az önkormányzat támogatja az önkormányzati bérlakások bérlőinek nyílászáró cseréjét, mely támogatást azok vehetik igénybe, akik társasházban élnek és a társasház nem vesz részt az állami támogatással finanszírozott ún. panelprogramban. Az előző évekhez hasonlóan a bérlők folyamatosan veszik igénybe a támogatást. A vegyes tulajdonú épületek lakásainál a társasház közgyűlésének függvénye a felújítás mértéke. A Hatos és Mésztelepen lévő önkormányzati ingatlanoknál az állagmegőrzés igen nagy terhet ró az önkormányzatra. Ezekben a bérlakásokban élők lakhatási szokásai miatt a lakások műszaki állapota erősen leromlott. Jelenleg folyamatban van a VI-os telepi projekt (uniós pályázat) keretében több ingatlan felújítása, mely több lépcsőben fog megvalósulni 2022. december 31-ig. Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata a Településszerkezeti Tervben Mésztelepet gazdasági övezetté, azon belül kereskedelmi szolgáltató gazdasági övezetté nyilvánította. Az övezeti besorolás alapján a telepet – több lépcsőben, az itt élők lakhatására megoldási alternatívát kidolgozva – fel kell számolni.

A kintlévőségek beszedés-hatékonyságának javítása érdekében fontos feladatnak tekintjük a hátralékok folyamatos figyelemmel kísérését, s ennek alapján – a behajthatóság érdekében – a legoptimálisabb eljárás kezdeményezését. Az adósság rendezése érdekében továbbra is törekedni kell a személyes kapcsolattartásra bérlőinkkel, az adósságkezelésben közreműködő szervezetekkel.

Az önkormányzat a jövőben is segíteni kívánja a hiányszakmával, közszolgálatot ellátó, magasan kvalifikált szakemberek és kiemelkedő sportteljesítményt nyújtó személyek városérdekből történő elhelyezését.

Az önkormányzat a középiskolai, főiskolai végzettséggel, hiányszakmával rendelkező fiatalok lakásproblémáját kiemelkedő helyen kezeli és a „Tatabánya Hazavár” program keretében biztosít lakást számukra, hiszen ezen fiatalok számára komoly problémát jelent a megfizethető, kis alapterületű lakáshoz jutás.

Általános célkitűzések:

1. a bérleti díjhátralékok minimálisra szorítása;
2. a lakásállomány összetételének, műszaki állapotának javítása;
3. a fiatalok, rászoruló, idősek rövid, közép, - akár hosszú távú lakhatásának megoldása; a város fejlődését szolgáló szakemberek lakhatásának megoldása;
4. lakásállomány bővítés, minőségi javítása, főként közepe méretű lakásokkal;
5. alacsony komfortfokozatú lakások komfortfokozatának emelése.

Az önkormányzat számára nyilvánvaló, hogy a bérlakásban élők egy része nem kerül olyan helyzetbe, hogy jövőbeli lakhatását saját erőből megoldja. Ezen bérlők részére továbbra is bérlakás a megoldás. Ugyanakkor a bérlők jelentős része számára lenne lehetőség a kilépésre. Számukra ösztönző rendszerek bevezetésével, működtetésével lehet biztosítani a kivezető csatornákat. A magasabb lakbérek, a szociális, vagyoni helyzet évenkénti felülvizsgálata, a rászorultsághoz igazodó lakbérek, illetve a különszolgáltatások díjának előírása mind-mind arra ösztönözhetik a családokat, hogy amennyiben erre lehetőségük van, akkor az önkormányzati bérlakás rendszeren kívül oldják meg lakhatási helyzetüket.

III.2.5. Gyermekevédelem

Tatabányán a Tatabányai Egyesített Bölcsődék biztosítják a gyermekek nap közbeni ellátását. Az intézmény jelenleg 1 székhelyen és 4 telephelyen biztosítja a bölcsődei ellátást 396 férőhellyel. A jelenlegi demográfiai folyamatok és az évenkénti igényfelmérések adatai alapján szükséges a férőhelyek bővítése. Az elmúlt években a Tatabányai Egyesített Bölcsődék székhelyén és három telephelyén zajlott energetikai korszerűsítés, felújítás. Az intézmény vezetése fontosnak tartja a szakmai munka magas színvonalon való folyamatos fejlesztését így a bölcsődei kisgyermeknevelők Ringató képzésen és zenei képzésen vettek részt, melyet a napi munkavégzés során hasznosítanak. Az önkormányzat nagy hangsúlyt fektet a zökkenőmentes intézmény átmeneti biztosítására, s ennek jegyében a bölcsődék és az óvodák között szoros együttműködést alakított ki. Az elmúlt évek jó gyakorlatát követve az önkormányzat külön keret terhére biztosítja bel és kültéri játszóeszközök, valamint a főzőkonyha működtetéséhez szükséges eszközök beszerzését, pótlását.

Általános célkitűzések:

1. A bölcsődei férőhelyek folyamatos monitorozása, a férőhelyek igény szerinti biztosítása.
2. Az intézmények eszközeinek folyamatos karbantartása, korszerűsítése,
3. Bölcsődei szakmai munkát segítő képzések, továbbképzések támogatása,

III.2.6. Ösztöndíjainkról

2.6.1. Bursa Hungarica Önkormányzati ösztöndíj:

A Bursa Hungarica felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíj rendszerhez az Önkormányzat első alkalommal 2000-ben csatlakozott. A Bursa Hungarica többszintű támogatási rendszer, melynek pénzügyi fedezeteként három forrás szolgál:

- 1) *A települési önkormányzatok által nyújtott támogatás:*
- 2) *A megyei önkormányzatok által nyújtott támogatás:*
- 3) *Intézményi támogatás:*

A Bursa Hungarica Ösztöndíjrendszer jogszabályi háttéréül a felsőoktatásban részt vevő hallgatók juttatásairól és az általuk fizetendő egyes térítésekről szóló 51/2007. (III.26.) kormányrendelet 18. §-a, valamint a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény szolgál.

A Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszer célja az esélyteremtés érdekében a hátrányos helyzetű, szociálisan rászoruló fiatalok felsőfokú tanulmányainak támogatása.

Az ösztöndíj elbírálásánál kizárólag szociális szempontokat kell figyelembe venni, a támogatás tanulmányi eredménytől független. A továbbiakban is az a cél, hogy a szociális támogatási rendszerben azon a szinten történjen a döntéshozatal, ahol a legtöbb ismeret birtokában képesek a rászorultságot elbírálni. Ennek megfelelően Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzat Közgyűlésének 22/2014. (XI. 06.) számú önkormányzati rendelete a Közgyűlés Szervezeti és Működési Szabályzatáról 41. § (2) bekezdés b) pontja alapján a Népjóléti Bizottság dönt a beérkezett pályázatokról A támogatás havi összegét pályázónként állapítja meg az önkormányzat, melyet a minisztérium az önkormányzati támogatással megegyező mértékben, de maximum 5000 Ft- al egészíti ki.

2.6.2. Stúdium Közalapítvány ösztöndíj:

- **Stúdium Ösztöndíj Program**
- **Kóta József Gyakornoki Program**

Általános célkitűzésünk:

1. az esélyteremtés érdekében a hátrányos helyzetű, szociálisan rászoruló fiatalok felsőfokú tanulmányainak további támogatása.
2. a hiányszakmák területén az ösztöndíj lehetőség folyamatos biztosítása.
3. az elnyerhető ösztöndíjak mértékének emelése.

III. 3. Kulturális élet

Egy város lakóinak olyan városra van szükségük, amely élhető és az ott élőknek lehetőséget biztosít kikapcsolódásra, feltöltődésre. Ehhez elsődleges eszközünk a kultúra, a közművelődés, és a művészet. A ma emberének olyan művelődési intézményekre van igények, amelyek keretet biztosítanak a társasági életük számára, és emellett kielégítik a különböző érdeklődésű emberek szórakozási és ismeretszerzési igényeit is.

A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény rendelkezései jól megszabják a települési közművelődési feladatokat. A hivatkozott törvény rendelkezéseinek szem előtt tartásával, a város sajátosságaira tekintettel került meghatározásra és helyi rendeletben szabályozva Tatabánya Megyei Jogú Város közművelődési feladatrendszere. A város legfontosabb feladat etéren a tradicionálisan kialakult intézmények és az ezekhez kapcsolódó feladatok, művészeti csoportok megőrzése, értékeik mindenki számára hozzáférhetővé tétele.

III.3.1. Értékteremtő közösségek, csoportok, intézmények

Városunk kulturális életének sokszínűségéhez jelentősen hozzájárul művészeti csoportjainak száma és az általuk végzett szakmai munka sokfélesége. Amellett, hogy ezeknek a csoportoknak az értékhordozó szerepe vitathatatlan, Tatabánya idegenforgalmi életének felpezsdítéséhez és az itt élők kikapcsolódási lehetőségeinek bővítéséhez is elengedhetetlenül szükségesek. Továbbá azzal, hogy a városban megvalósuló rendezvények gerincét az ő szakmai munkájuk adja, jelentőségük tovább nő.

Tatabánya Megyei Jogú Város azért hívta életre az Agora Nonprofit Kft-t, hogy a Vértes Agorájára, mint bázisra támaszkodva összefogja a város közművelődési (és sport célú) intézményeit, és a kistérség településeivel együttműködve megőrizze a kulturális értékeket és újakat teremtsen. Az Agora Nonprofit Kft. koordinálása mellett a város kerületeiben található művelődési házak rendezvényei magas színvonalú és egységes technikai háttérrel valósulhatnak meg.

A város nagy hangsúlyt fektet a közgyűjteményi munkára, az ismeretszerzés, az értékmegőrzés intézményrendszerére. Ebben a történelmi emlékeink, hagyományaink megőrzése szempontjából fontos munkában kiemelkedő szerep hárul a Tatabányai Múzeumra és Tatabánya Megyei Jogú Város Levéltárára. A József Attila Megyei és Városi Könyvtár, mint a megyeszékhely és megye kistérségeinek nyilvános könyvtári feladatellátója településünkön egy központi és öt telephellyel szolgálja az itt élőket. Kistérségi könyvtári szolgáltatási megállapodás keretében a megye 60, 5 000 fő alatti lakosú településének igényeit is kiszolgálja az intézmény. Az önkormányzat és az intézmény célkitűzése kell, hogy legyen, hogy a megújult, megnövelt területű könyvtár épülete az eddigi értékhordozó programok mellett új szakmai tartalmakkal is bővíthessen.

A közgyűjteményi intézményeink szolgáltatásait – a lakossági igények figyelembevételével - folyamatosan frissíteni, megújítani, bővíteni szükséges, állományukat gyarapítani kell ahhoz, hogy az oda látogatók minden tudományos és ismeretterjesztési igényét kiszolgálhassák.

Tatabánya Megyei Jogú Város egy másik jelentős kulturális centruma a Jászai Mari Színház, Népház. Az intézmény színházként és művészetek házáként is funkcionál. Produkcióival a város hírnevét öregbíti. A színvonalas darabok színpadra állításával a kor igényeinek minden szempontból megfelel. Az épület teljes rekonstrukciója 2009-ben fejeződött be, így egy, a mai kor követelményeinek megfelelő művészeti intézmény várja a látogatókat. A 2014/2015-ös színházi idénytől már saját, önálló társulattal rendelkezik a színház, amely lehetőséget teremtett a szakmai munka és az előadások színvonalának további fejlesztésére. Az intézmény által megálmodott színházi koncepciók, műsorstruktúrák, színházszakmai programok és fesztiválok megvalósítását a következő időszakban is egyértelműen támogatnunk szükséges.

III.3.2. Épített örökség, örökségvédelem:

Turul Emlékmű és az azt övező természeti és épített környezet

A magyarság mitologikus madarát ábrázoló szobor a honfoglalás ezredik évfordulója alkalmából felállított millenniumi emlékművek egyike. Az Európa egyik legnagyobb madarábrázolásaként is ismert bronzszobrot, Donáth Gyula alkotását a krónikahagyományban 907-re datált bánhidai csata ezredik évfordulóján, 1907-ben avatták fel.

A Kő-hegyen található szobor történelmi emlékhellyé nyilvánításáról 2017-ben döntött a Kormány, a történelmi emlékhelyet jelölő sztélé avatására 2017-ben került sor az országos Emlékhelyek Napja programsorozat részeként, annak keretében.

A város jelképe gyönyörű természeti környezetben található, idegenforgalmi szempontból jelentős a parkerdőben található számtalan látványosság: Gerecse Kapuja Látogatóközpont, Tanösvény, Szelim Barlang, Kilátó.

Szabadtéri Bányászati Múzeum, Ipari Skanzen

A Tatabányai Múzeum nemzetközi vonatkozásban is egyedülálló kiállítóhelyén egy régi bányüzem teljes épületgyűjtésével, berendezett irodákkal, szabadtéri gépbemutatón, és bejárható bányatérsg segítségével idézi meg a szénbányászatot a régi XV-ös aknán, amelyet az egykori tatabányai bányászkolóniák jellegzetes lakó- és középületeinek megépítésével és korhű berendezésével tettek még teljesebbé és egyedivé.

Bánhidai Erőmű

A múlt század első harmadában épült erőmű szintén fontos ipartörténeti emléke a városnak. Az erőműben a termelés 2004-ben állt le, azóta „hasznosításra” revitalizálásra vár.

Általános célkitűzésünk:

1. Tatabánya Megyei Jogú Város elsődleges célul tűzi ki a már hagyományosan meglévő kulturális intézményeinek további, – egyre összehangoltabb – működtetését, teret biztosítva a helyi közösségek számára szabadidejük hasznos eltöltéséhez. Fontos, hogy továbbra is az ott élő emberek döntsék el, hogy milyen kulturális programokra van szükségük és saját közösségi tereiket mire használják. Törekedni kell arra, hogy a történelmi városrészekben

- élő német, szlovák nemzetiségi közösségeink megőrizhessék hagyományait, ezekhez a céljaikhoz teret és a szakmai segítséget megkaphassák.
2. A közgyűteményi intézményeink feladatellátásához megfelelő technikai háttér biztosítása elengedhetetlen, törekednünk kell arra, hogy a kulturális értékeink megőrzése és közkinccsé tétele érdekében végzett munkához minden feltétel adott legyen.
  3. A város erején felül áldoz a hagyományok megőrzésére és a közösségek identitását erősítő fejlesztések finanszírozására. Célunk, hogy a város kulturális értékeinek megtartása hosszútávon biztosított legyen. Ennek érdekében továbbra is életben kell tartani és a további fejlesztés lehetőségét meg kell teremteni a tradicionálisan meglévő művészeti csoportoknak.
  4. Városunk kiemelt feladata a turisztikai jelentőségű kiránduló és kikapcsolódási pontunk környezetének megóvása, fejlesztése, minél szélesebb társadalmi réteg számára való elérhetővé tétele. Ennek érdekében továbbra is fontos a Turul Szobor és az azt övező parkerdő, az ott fellelhető természetes és épített örökség állagmegóvása, a parkerdőben található játszótér és pihenő továbbfejlesztése.
  5. Idegenforgalmi szempontból Tatabánya ipari örökségei (Szabadtéri Bányászati Múzeum, Ipari Skanzen, Bánhidai Erőmű, bányászathoz kapcsolódó egyéb létesítmények építmények) egyedi és sajátos értéket jelentenek. A város anyagi támogatásával, (mely lehetőséget biztosít a szakmai pályázati lehetőségek kihasználására), tovább kell folytatnunk a Szabadtéri Bányászati Múzeum, Ipari Skanzen fejlesztését, hiszen az intézmény fő feladata a város ipartörténeti múltjának megőrzése és bemutatása, illetve kiemelt cél a megmaradt építmények megőrzése, a Bánhidai Erőmű revitalizálása egy komplex revitalizációs program kidolgozásával. Ezen tevékenységhez kapcsolódik szervesen azon szándékunk, hogy az Erőműi lakótelepen található egyes műemléki épületek, mint a régi Tiszti Kaszinó és a Víztorony, valamint kapcsolódó parkok és utak átvételéről tárgyalunk a Vértesi Erdő Zrt.-vel.
  6. A város anyagi teherbíró képességeit szem előtt tartva törekednünk kell a Jászai Mari Színház, Népház szakmai stábjának fokozatos bővítéséhez, melynek elsődleges célja az intézmény országos színházi vérkeringésben betöltött szerepének emelése.

Célkitűzés elérését szolgáló tevékenységek:

Alapvető fontossággal bír a közművelődési intézmények, valamint a közösségi terek külső és belső, a jelen követelményeinek megfelelő felújítása.

Szükséges folytatni a már megkezdett külső és belső felújítási munkákat, amelyhez az önkormányzat költségvetésében meghatározott összegek mellett továbbra is elkerülhetetlen pályázati források megszerzése.

A Skanzen területének bővítésére vonatkozó lehetőségeket felkutatva, törekednünk kell pályázati források elnyerésére mind a már meglévő épületek felújítására, mind a kiállítások, állományok fejlesztésére és nem utolsósorban egy „látogatóbarát múzeum” kialakítására.

III. 4. Egészségügyi ellátás

III.4.1. Egészségügyi alapellátás

Minden települési önkormányzat kiemelt feladata a lakosság egészségügyi alapellátása. Az egészségügyi alapellátás körébe tartozó települési önkormányzati feladatokat az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV tv. 152. §. (3) bekezdése határozza meg, amely kimondja, hogy a helyi önkormányzat az egészségügyi szakellátási intézményműködtetési kötelezettségének részeként gondoskodik

- a) a tulajdonában, illetve fenntartásában lévő, közfinanszírozott egészségügyi szakellátást nyújtó egészségügyi szolgáltató működtetéséről

- b) a 2013. április 28-án tulajdonában, illetve fenntartásában lévő egészségügyi szolgáltató számára - az egészségügyi ellátórendszer fejlesztéséről szóló törvény alapján - megállapított közfinanszírozott szakellátási feladatok ellátásáról,
- c) a tulajdonában lévő, közfinanszírozott egészségügyi szakellátási feladat ellátására szolgáló vagyonhoz kapcsolódó - az egészségügyi ellátórendszer fejlesztéséről szóló törvény alapján a helyi önkormányzat rendelkezési joga alá tartozó szakellátási kapacitással ellátandó - közfinanszírozott egészségügyi szakellátási feladatok ellátásáról.

A védőnői szolgáltatás és az iskola egészségügyi ellátás preventív jellegű, célja a gyermekek egészséges életszemléletének kialakítása és fejlesztése, szűrési feladatok elvégzése.

Az önkormányzat feladat-ellátási szerződés keretében biztosítja a tatabányai fogászati alapellátást. A fogászati alapellátási ügyeletet valamennyi fogorvos az önkormányzat által bérelt rendelőhelyiségben és az általunk beszerzett fogászati kezelőegységgel, de a saját szakmai anyagainak felhasználásával látja el.

A fogászati alapellátási ügyeletet Tatabánya városa önállóan látja el és feladat-ellátási megállapodásokkal 63 környező település ügyeleti feladatait is átvette.

A háziorvosi, házi gyermekorvosi tevékenységet jelenleg 23 rendelőben összesen 32 felnőtt és 11 gyermekorvos látja el. Az önkormányzat valamennyi háziorvossal feladat-ellátási szerződést kötött a háziorvosi ellátás biztosítása érdekében. A megüresedő körzetek betöltésére pályázati kiírás útján keresünk új orvosokat. Ezen praxisok betöltéséhez az önkormányzati támogatási rendszert folyamatosan aktualizáljuk és tesszük vonzóbbá.

Országszerte probléma az egészségügyi alapellátásban a megfelelő szakemberek biztosítása. Fontos, hogy fiatal és szakképzett munkaerőt tudjunk a városba vonzani, melynek kulcsa az állami finanszírozás feletti, önkormányzat által nyújtott ösztönző rendszer folyamatos monitorozása, bővítése.

Tatabánya Megyei Jogú Városban központi orvosi ügyelet működik a Győri u. 24. szám alatti helyszínen. A Központi orvosi ügyelet Tatabánya és 7 társult település (Héreg, Környe, Szárliget, Tarján, Várgesztes, Vértessomló, Vértesszőlős) lakossága részére biztosítja az ellátást. A közgyűlés határozata alapján Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata a központi orvosi ügyelet magas szakmai színvonalon történő további működtetése érdekében 2017. július 1-től feladat-átvállalási megállapodást kötött az Inter-Ambulance Zrt-vel a központi orvosi ügyeleti tevékenység feladatainak ellátására.

Általános célkitűzésünk:

1. Tatabánya városa a következő években nagyobb felelősséget és koordináló szerepet vállal az egészségügyi alapellátás fejlesztésében. Ennek érdekében fontos a helyi igényeknek megfelelő ellátás összhangjának megteremtése az ellátórendszerrel való szoros együttműködés keretein belül.
2. Elengedhetetlen, hogy az Önkormányzat által nyújtott ösztönző rendszer folyamatos monitorozása, bővítése annak érdekében, hogy a város megtartsa az egészségügyi alapellátásban dolgozó szakembereket, valamint pótolni tudja a megüresedett praxisokban a szakképzett orvosokat.
3. A magas szintű egészségügyi ellátás érdekében fontos a folyamatos, kétirányú kommunikáció és együttműködés az ellátórendszer, kórház, a szakigazgatási szervek és az önkormányzat között.

III.4.2. Szent Borbála Kórház

Tatabánya Megyei Jogú Város legnagyobb egészségügyi intézménye az állami fenntartású Szent Borbála Kórház, amellyel alapvetően fontos a város lakosai érdekében kialakított jó együttműködés. Ennek keretében nagy hangsúlyt fektetünk a kórház által nyújtott szolgáltatások bemutatására, a hatékony és költségkímélő egészségügyi ellátás létrehozására, valamint a lakosság és az egészségügyi intézmények szempontjából előnyös partneri kapcsolat, munkamegosztás kialakítására.

Az együttműködés keretei között az egyik legégetőbb és legfontosabb célunk, hogy elősegítsük az orvosok utánpótlásának biztosítását az orvosok Tatabányára vonzásával (önkormányzati bérlakások biztosításával), valamint a Stúdium ösztöndíj rendszerével.

III.4.3. Védőnői hálózat:

A védőnők felett a munkáltatói jogokat a GAMESZ gyakorolja. A védőnői ellátás területi és iskola-védőnői feladatok ellátására tagozódik. Jelenleg a városban 21 területi és 10 iskolavédőnői körzet van. A védőnők megtartása és városba vonzása érdekében ösztönző rendszer kidolgozása válik szükségé.

III.4.4. Rendkívüli feladatok:

A 2020. év tavaszán megtapasztalt tömeges megbetegedést okozó humánjárvány következményeként kialakult helyzet rendkívüli feladatok elé állította Tatabánya önkormányzatát is. Új protokollokat kellett alkotni a naponta változó helyzethez igazodva, szoros szakmai együttműködésben az önkormányzat által fenntartott intézményekkel s valamennyi érintett szakigazgatási szervvel.

III. 5. Sportéletünk

A sport, mint társadalmi jelenség az egyetemes kultúránk szerves része, olyan értéket teremt, amely ténylegesen mindannyiunké. Szerepe van nem csak az egyén egészséges szellemi-fizikai fejlődésében, de fontos küldetése van a népek közötti békés egymás mellett élés megvalósításában, az etnikai és a kulturális különbségek áthidalásában, az esélyegyenlőség megteremtésében. Ennek megfelelően a sportélet szervezése-támogatása területén számos feladat hárul a települési önkormányzatokra is.

Az önkormányzatok sporttal kapcsolatos kötelezően ellátandó feladatait a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény, valamint a Sportról szóló 2004. évi I. törvény rendelkezései határozzák meg. A sporttámogatások helyi rendszerét a Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 14/2011. /III.25./ Az önkormányzat sporttal kapcsolatos részletes feladatáról és kötelezettségéről szóló rendelete szabályozza.

Az önkormányzat 14/2011. (III.25.) számú rendeletével az alábbi feladatokat állapította meg:

- a) a tulajdonában álló sportlétesítmények fejlesztése
- b) új sportlétesítmények építése
- c) a szabadidősport feltételeinek fejlesztése
- d) részvétel a nemzetközi sportkapcsolatokban
- e) az iskolán kívüli önszerveződő sporttevékenység támogatása
- f) a nemzeti és nemzetközi sport népszerűsítése
- g) olimpiai utánpótlás műhelyek működésének támogatása
- h) a sporttal foglalkozó helyi szervezetek támogatása

- i) a helyi és területi versenyrendszerek kialakításának és működtetésének, sportrendezvények szervezésének segítése
- j) a városi sportszövetségek működésének segítése
- k) együttműködés a sportszövetségekkel, az éves verseny-, illetve szabadidősport naptár összeállításában

Gazdasági szempontból el kell tudnunk választanunk azokat a mindenki számára biztosított egészségünk megőrzését, szabadidőnk tartalmas eltöltését szolgáló szabadidős sporttevékenységeket, melyek közvetlen gazdasági hasznot nem hoznak, és a versenysportot, mellyel szemben már jogos elvárás lehet a sporttevékenység finanszírozásának legalább részben saját gazdálkodási bevételekből történő megoldása. Nem támaszthatunk hasonló gazdasági elvárásokat a diáksport, az utánpótlás nevelés, a lakossági tömegsport, és a versenysportban résztvevők irányába.

Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzat a 2015-2019-es ciklusban a tatabányai sportszervezetek, sportegyesületek, diáksport, és a lakossági tömegsport közvetlen támogatására az alábbi összegeket fordította:

Év	Támogatás
2015.	243 538 000
2016.	263 667 924
2017.	244 658 443
2018.	251 277 500
2019.	323 380 742
Összesen:	1 326 522 609

Az elmúlt időszakban, a több mint 1,3 milliárd forintos közvetlen támogatás eredményeképpen Tatabánya sportélete ismét pezsgővé vált, és újfent van olyan – a nagyobb közönség számára is népszerű – látvány csapatsport, melyben tatabányai csapat a nemzeti bajnokság élvonalában szerepel, és több más sportágban is szép sikereket értek el a tatabányai sportolók, egyesületek. Fenti összeg a tatabányai sportélet anyagi erőforrás igényének csak egy szeletét jelenti, ehhez társul még az állami TAO támogatás, mely a nagy költségvetést igénylő látvány csapatsportágak eredményes működéséhez járulnak hozzá, illetve egyéb külső szponzori támogatások.

Ennek ellenére a városi költségvetésből sportra fordítandó támogatás jelentős részét a versenysport támogatása teszi ki, melyek esetében jogos elvárásként jelentkezik a minél jelentősebb arányú külső forrásbevonás igénye. Ennek további lehetőségét vizsgálni szükséges, hiszen a versenysport támogatásának csökkentésével lehetővé válna forrásátcsoportosítás a lakossági tömegsport irányába.

Sportlétesítmények vonatkozásában az elmúlt öt esztendőben folytatódott a sportinfrastruktúra fejlesztése, műfüves labdarúgó pályák kialakítása, modernizálása, atlétikai edzőcsarnok építése, atlétikai- és labdarúgó pálya fejlesztése, a városi jégpálya részleges lefedése. Emellett sor került még több - a város parkjaiban elhelyezett - szabadtéri sporteszköz telepítésére. A folyamatos fejlesztések eredményeképp bővülő infrastruktúra fenntartási költségei is növekednek, ami újabb anyagi kihívás elé állítja az önkormányzatot.

A közeljövőben az eddigieknél is jelentősebb mértékű infrastruktúra fejlesztés következik.

Várhatóan 2021-ben átadásra kerül a kiemelt beruházként megvalósítandó 6000 férőhelyes multifunkcionális sportcsarnok, ami több sportág számára is korszerűbb edzési-, és versenylehetőséget fog biztosítani.

A sportcsarnok várhatóan több száz millió forintos üzemeltetési költsége azonban már vállalhatatlan módon terhelné meg a városi költségvetést, ezért a csarnok üzemeltetésének kérdése még további döntésre vár.

Az elkövetkezendő öt éves ciklusban kétségtelenül a multifunkcionális sportcsarnok lesz a városban a legnagyobb volumenű sportberuházás, emellett azonban további sportberuházások is megvalósulnak.

Judo edzőcsarnok építése, a városi jégpálya további fejlesztése, extrém sportpálya kialakítása, új sportuszoda építése, továbbá folytatódnak a városi parkokban az aktív pihenést lehetővé tevő fejlesztések, kültéri sporteszközök kihelyezése.

Fentiekből látható, hogy a városi sportinfrastruktúra további nagyléptékű fejlesztése - mely minden sportszerető számára öröme adhat okot -, a jelenlegi sporttámogatási rendszer átgondolására készítheti a várost. Számos jogos kritika merült fel a lakossági tömegsport kis mértékű támogatásával kapcsolatban, amit a versenysportok támogatására fordítandó összeg kisebb mértékű átcsoportosításával is látványos mértékben is lehetne fejleszteni.

Tatabánya Megyei Jogú Város sportfinanszírozási rendszerét a 14/2011.(III.25.) számú rendelete határozza meg, mely alapján a sporttámogatások az alábbi szerkezetben kerülnek felosztásra:

- a) Versenysport-élsport, kiemelt sportágak működési támogatása - Alanyi jogon jár az országos bajnokság első-, és másodosztályában szereplő csapatok sportszervezetei, valamint a nemzetközi és első és másodosztályú minősített sportolót foglalkoztató sportszervezetek részére.
- b) Utánpótlás nevelés támogatása - Az utánpótlás neveléssel foglalkozó sportszervezet külön támogatásban részesülhet.
- c) Kiemelt rendezvényeken való részvétel, és az azokon elért teljesítmény eredményességi támogatása - A kimagasló sporteredményeket elért sportszervezeteket, és a nemzetközi versenyekre való felkészítést támogatja az önkormányzat. Ezen felül a Földi Imre Sportösztöndíj, a Földi Imre Reménység Program és a Földi Imre Bajnok Program nyújt lehetőséget életkortól függően eredményességi támogatás nyújtására.
- d) Diáksport egyesületek, sportkörök támogatása - Az önkormányzat a Városi Szabadidősport Szövetségen keresztül támogatja a diáksport versenyeket, ezek rendezési és részvételi költségeit.
- e) Városi sportszövetségek működési támogatása - Az önkormányzat külön soron támogatja a Tatabányai Szabadidősport Szövetséget.
- f) Szabadidősport klubok, egyesületek támogatása - Az önkormányzat támogatást nyújt a lakóterületi szabadidősport szervezetek részére.
- g) Kiemelt országos, nemzetközi versenysport rendezvények támogatása - Az önkormányzat kérelem alapján támogatja a Tatabányán lebonyolításra kerülő sportrendezvényeket.

- h) Kiemelt helyi szabadidősport rendezvények támogatása - Az önkormányzat kérelem alapján támogatja a Tatabányán lebonyolításra kerülő a szabadidőport szövetség versenynaptárjában szereplő sportrendezvényeket.
- i) Helyi sportlétesítmények bérletének támogatása
- j) Előre nem tervezett sportesemények támogatása - Az önkormányzat az előre nem tervezett sportesemények támogatásáról kérelem alapján dönt.
- k) Önkormányzati tulajdonú sportlétesítmények üzemeltetésének támogatása - Az Önkormányzat a tulajdonában lévő, más szervezet által üzemeltetett sportlétesítmények üzemeltetési költségeihez való támogatás nyújtásáról évente a költségvetési rendeletében dönt.
- l) Sportlétesítmények felújításának, fejlesztésének támogatása - Az önkormányzat az éves költségvetésen belül a lehetőségeihez mérten biztosítja a tulajdonában lévő sportlétesítmények felújításának, fejlesztésének költségeit.
- m) Sportlétesítmények építésének támogatása - Az önkormányzat lehetőségei szerint, önrész biztosításával támogatja új sportlétesítmények építését.
- n) Olimpiai sportalap – Jelentkező igény esetén az olimpiai, paralimpiai sportágak, sportolók felkészülésének támogatására, külön sportalapot hozott létre.

Az elkövetkezendő gazdasági időszak számos a sportfinanszírozással kapcsolatos kérdés elé fogja állítani a városvezetést, hiszen mint látható a forrásigények jelentős mértékű növekedése várható. Ugyanakkor a jelenlegi helyzetben nem látható a sportra költendő költségvetési összeg emeléséhez szükséges fedezet, ezért a prioritások újragondolása, új önkormányzattól független forrásbevonás biztosítása szükséges.

IV. Településfejlesztés és városüzemeltetés

Általános célkitűzésünk:

- Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata jelenleg a beruházások nélkül számított éves költségvetés 8%-át fordítja a város működtetésére, üzemeltetésére. Az elmúlt években megvalósult beruházások, fejlesztések minőségének fenntartása érdekében indokolt ezt az arányt növelni, a tervszerű üzemeltetés és felújítás megköveteli, hogy a felmerülő problémákat hivatalból megoldjuk. Ideális állapot lenne, ha a település egészéről (utak, járdák, fák, zöldterületek, forgalomtechnika, stb.) rendelkezésünkre állna részletes felmérés, ami alapján ütemezetten lehetne megvalósítani a működtetést. A ciklus során törekedni kell arra, hogy a település üzemeltetésére szánt forrásokat mind reálértékben, mind a költségvetés arányában fokozatosan növeljük, elérve ezzel, hogy a város minden területén folyamatosak legyen a szükséges felújítások, korszerűsítések.
- Az M1 autópálya Budapest-Győr közötti szakaszának kapacitásbővítéséről és fejlesztéséről a Kormány a 1843/2016. (XII.23.) Korm. határozatában döntött. A NIF Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. két szakaszra osztotta a beruházást, M1-es autópálya 2×3 sávú bővítése M0 és Tatabánya – Újváros csomópontok között, és M1-es autópálya 2×3 sávú bővítése Tatabánya – Újváros és Győr (M19) között. A bővítés indoka, hogy az autópálya jelenlegi kapacitása nem elegendő a jelenlegi forgalom számára. A IV. páneurópai folyosó részét képező gyorsforgalmi út szolgáltatási színvonalának és a közlekedési kapcsolatok javításának érdekében mindkét irányban szükséges 1-1 sávval bővíteni az autópályát.
- Tatabánya és a környező települések fejlődésének köszönhetően az érintett Ipari Parkok folyamatosan bővülnek. Ennek egyik közvetlen hatása a közlekedés növekedése, mely szükségesszerűvé teszi a megfelelő infrastruktúra kialakítását. Az Oroszlány térségét érintő – móri elkerülő - közútfejlesztési tervezői diszpozíció foglalkozik a Tata-Tatabánya elkerülő úttal, hisz az egymással szorosan összefüggő hálózatfejlesztési koncepciókban térségi szinten szükséges vizsgálni a fejlesztési lehetőségeket.
- A Tatabánya város déli irányú elkerülő út megépítése az 1. sz főútról Budapest irányába/ból Tatabánya-Kisbér, Tatabánya-Oroszlány irányába/ból haladó forgalmat segítené, ami jelenleg Tatabánya belterületi útjain keresztül bonyolódik le. A városon keresztülhaladó, elsősorban tehergépjárműforgalom egy jelentős részének külterületen tartását szolgáló Tatabánya déli elkerülő út megvalósítása elengedhetetlen. Az elkerülő út kiépítéstől elvárható, hogy javítja Mór, Oroszlány és Tatabánya MJV kapcsolatát, elérhetőségét, a forgalombiztonsági tényezőket, csökkenti a településeken történő átjutási időt, a települések környezeti terhelését valamint élénkítheti a térség gazdasági fejlődését, kulturális életét.
- A fényjelző készülékeken az üzemeltetési feladatokon túlmenően felújítási, korszerűsítési, ledesítési munkákat is el kell végezni, ebből kifolyólag az alépítmények és a készülékek felújításra szorulnak. Városban jelenleg működő összes vezérlőberendezés elektronikája a korábbi évek folyamán lecserélésre került, de a berendezések háza általánosságban rossz állapotban van.
- Tatabánya kül- és belterületén több zúzottkő burkolatú útszakasz található, melynek a kikátyúsodott részeinek lokális helyreállítása évről-évre megtörténik, azonban a

javítások csak időlegesen oldják meg a problémát, mivel a vízvezetés hiánya és a helyszíni adottságok nagyban befolyásolják az útállapotot. A beruházás megkezdése előtt engedélyezési tervek készíttetése és építési engedély beszerzése szükséges.

- A városon kívüli területekre az elmúlt években jelentősen megnövekedett a kiköltöző lakók száma. Ezen területek többnyire üdülő- és mezőgazdasági besorolású területek, ahol az út kiépítettsége ezekhez az övezetekhez igazodik. Az útépitési beruházáshoz kapcsolódóan egyéb infrastrukturális igény is jelentkezik a lakók részéről (pl.: közvilágítás, szemétszállítás), melyet szükséges figyelembe venni.

IV.1. Közlekedési létesítmények üzemeltetése

A város kezelésében lévő úthálózat jelentős értéket képvisel az önkormányzati törzsvagyomban. Az úthálózat üzemeltetésére és fenntartására évente jelentős összeget kell fordítani ahhoz, hogy azokat a közlekedésbiztonság, valamint ütesztétikai követelményeknek megfelelő állapotban tartsuk.

Célunk, hogy az elmúlt években elkészült új beruházások és felújítások közlekedési létesítményeit, és a meglévő közlekedési területek (utak, járdák, sétányok, terek) fenntartását, javítását és karbantartását a lakossági igényeket és szakmai szempontokat figyelembe véve a legmagasabb színvonalon tudjuk ellátni, annak érdekében, hogy a jogszabályi kötelezettségeinket is maradéktalanul be tudjuk tartani. Az új fejlesztések megindításánál minden esetben figyelembe kell venni, hogy a közlekedési létesítmények rendelkezzenek vízvezető rendszerrel is, ezzel biztosítva az építmény állagának élettartam növelését.

Az évről-évre megvalósuló új létesítmények fenntartása a garanciális időszak letelte után többletfeladatot ró az Önkormányzatra, melyhez a szükséges pénzforrást is biztosítani kell.

A céljaink ellátásához a következő feladatok elvégzése elengedhetetlen a TMK (tervszerű megelőző karbantartás) feladatok ütemezett bontásban történő elvégzése, így különösen padkarendezés, víznyelő- és csatornafedlapok szintbe emelése, az útburkolatokon keletkezett csatlakozási és dilatációs repedések bitumenemulzió kiöntése.

Az önkormányzat alapellátásai, kötelezettségei közé tartozik a kezelésében lévő úthálózat, járdaburkolat és térburkolatok téli síkosságmentesítése a közlekedésbiztonság fenntartása érdekében.

Az útfelügyeleti feladatok ellátása a helyi közutak kezelésének szakmai szabályairól szóló 5/2004. GKM rendelet alapján folyamatosan történik. Az útkezelő feladatai közé tartozik, hogy a kezelésben lévő úthálózaton kialakuló balesetveszélyes helyzeteket megszüntesse.

Azonnali hibaelhárítás során a beszakadt csapadécsatorna fedlapok és víznyelők, vagy a közművek nyomvolán történt beszakadások helyreállítására kerül sor. A rendkívüli csapadékos és szélsőséges időjárási körülmények miatt egyre több ilyen beavatkozás elvégzésére van szükség.

A közúti forgalom biztonságát közvetlenül befolyásoló közúti jelzéseket és úttartozékokat megrongálódásuk, elhasználódásuk esetén haladéktalanul helyre kell állítani. Ennek a feladatnak az elmulasztása közúti balesethez vezethet.

A közút kezelőjének biztosítani kell a forgalomirányító berendezések működését, üzemeltetését

és fenntartását. Az önkormányzat kezelésében 19 fényjelzővel felszerelt csomópont van a város területén. A fényjelző készülékeken az üzemeltetési feladatokon túlmenően felújítási, korszerűsítési, ledesítési munkákat is el kell látni forgalomszámláló hurokdetektorok és kamerák kiépítésével. Ebből kifolyólag az alépítmények és a készülékek felújításra szorulnak az üzembiztonság érdekében. Szükséges a fényjelző készülékek fázisterveinek felülvizsgálata, annak érdekében, hogy a csúcsidei torlódások elkerülhetőek legyenek.

A burkolatjelek jó láthatósága a forgalombiztonság alapkövetelménye, ezért azokat jogszabályi előírás szerint évente felújító festéssel karban kell tartani. Sajnálatos módon a város több pontján az útburkolat állapota annyira leromlott, hogy a burkolatjel festés előtt a kopóréteg helyreállítása lenne szükséges.

Önkormányzati üzemeltetésben lévő utak mentén található deformálódott, korrodált, sérült acél vezetőkorlátok ütemterv szerinti szakipari cég által végzett cseréje elengedhetetlen, melyre az utóbbi években sajnos nem került rá sor.

Az út kezelőjének kötelessége az útburkolat közlekedésre megfelelő állapotban tartása. A téli fagyás - olvadás után olyan kis felületű burkolat hibák jelentkeznek, amelyek lokálisan kerülnek kijavításra. A kátyúk méretétől függően baleset veszélyes állapotok alakulhatnak ki az utakon. A 43 db közúti, valamint gyalogos híd éves statikai állapotának felülvizsgálatát jogszabályi kötelezettség alapján szakértői jogosultsággal rendelkező mérnök végzi. Minden esztendőben elkészül azon hidak listája, amelyek felújítása, korszerűsítése szükséges.

A zöldterülettel nem érintkező útpadkákon, díszburkolattal ellátott tereken és a kiemelt főközlekedési járdákon vegyszeres gyomirtás elvégzése évi több alkalommal szükséges, valamint az útszegélyek melletti gyomtalanítás, és lerakódott sár, egyéb törmelék és növényzet kézi erővel történő eltávolítása.

A padkával és nyílt vízelvezető árokkal kiépített utak tekintetében a megrongálódott padkák helyreállítása fontos feladat. A padkák burkolatszint fölé történő megmagasodása a burkolatról lefolyó vizek pangását okozza a szilárd burkolat mellett, ami annak károsodásához vezet. A padka megmagasodását ilyenkor meg kell szüntetni. Azokon a helyeken, ahol a gépjárművek gyakran letérnek a szilárd burkolatú útról a padkán süllyedések és kerékvályúk keletkeznek, amiket fel kell tölteni.

A külterület jellegű útjainkon, amelyek tömegközlekedési járat útvonalak is egyben, a növényzet nyesése igen fontos feladat, hiszen az út ürszelvénye a tavaszi lombosodást követően beszűkül.

A megállóhelyeken található utasvárókban igény van új padok kihelyezésére, valamint a már meglévő padok felújítására és pótlására. Az Önkormányzat üzemeltetésében lévő vasszerkezetű, lemezborítású és fa utas várók felújítását, lehetőség szerinti cseréjét, vagy az esetleges rongálások helyreállítását el kell végeztetni.

Tatabánya területén számos parkban, illetve gyalogjárda nyomvonalában található lépcsők igen régen épülnek, nem akadálymentesítettek, korlát nélkül kerültek kiépítésre, vagy a meglévő korlátok sérültek. Gyakran előfordul, hogy a lépcsőlapok eltörnek, kimozdulnak, mely balesetveszélyes helyzetet teremtenek. A balesetveszély elhárítás érdekében a lépcsőket ki kell javítani, betonlapok cseréjével, pótlásával, valamint fugázással lehet megoldani, vagy új akadálymentesített lépcsőt kialakítani.

A taxi szolgáltatók részéről éves szinten befizetett taxiállomás használati díjból az állomások fenntartását (kátyúzás, burkolati jelek felújítása, táblapótlás) biztosítani kell.

Évről-évre növekszik a városunk kezelésében lévő kerékpáros létesítmények hossza, amelyeknek az üzemeltetési és fenntartási feladatait köteles az Önkormányzat ellátni.

Út-, és forgalomtechnikai nyilvántartási adatok felvétele, forgalmi rend felülvizsgálata szükséges, melyet városrészenként ütemezetten dokumentálni kell.

Térfigyelő kamera-rendszer hibaelhárítási és karbantartási munkáinak ellátása is önkormányzati feladat, az ehhez szükséges anyagok beszerzése, a rongálások utáni helyreállítása is jelentős forrás biztosítása indokolt.

IV.2. Városépítés, Közlekedésfejlesztés

A bevezetőben leírtaknak megfelelően az Integrált Településfejlesztési Stratégia és az Integrált Településfejlesztési Program tartalmazza a városépítésre és a közlekedésfejlesztésre vonatkozó elképzeléseinket, ezért azt a Gazdasági Programban külön nem részletezzük.

Tatabánya városának különösen fontos feladata a lakosság számára a minél jobb életkörülmények megteremtése, melynek egyik fontos eleme az épített és természeti környezet védelmének megvalósítása. A településre jellemző ipari örökségből adódóan a városnak sok feladata van a környezetvédelem területén.

IV.3. Vízbázis – védelem

A város sérülékeny földtani környezetben elhelyezkedő vízbázisának (karsztvíz) védelme a vízellátás biztonsága szempontjából stratégiaileg létfontosságú, minden beavatkozás nagy körültekintést igényel. Az üzemelő vízkiemelések (XIV/A és XV/C akna) biztonságba helyezése, üzemeltetése, és használata térségi érdek. A felszíni vízkészletek mennyiségi és minőségi védelme, többcélú hasznosíthatóságának biztosítása, a vízi ökoszisztéma megóvása és/vagy helyreállítása a város és a térség vízgazdálkodása miatt is fontos.

A mennyiségi védelem egyik fontos feladata a városunkon keresztülfolyó vizek megtartása, záportározók létesítési lehetőségének vizsgálata.

A karsztvíz-bázis védelme szempontjából meghatározó a felszín alatti, továbbá a felszíni vizek minőségét nagyban befolyásoló városi szennyvízkezelés, csatornázottság (rákötések arány), valamint a közműves vízellátás. További befolyásoló tényező a terület- és környezethasználatok alakulása. Ennek érdekében ezen a területen az elmúlt időszakban elkészült a XIV/A és a XV/C vízakna biztonságba helyezési terve.

A természetes állapotú vízfolyások rendkívüli esztétikai értékkel bírnak, fenntartásuk sokkal több szakértelmet és nagyobb anyagi ráfordítást igényel, ezért törekedni kell a még természetes állapotban megmaradt néhány vízfolyás természetes környezetének megőrzésére, a revitalizációs lehetőségek feltárására.

IV.4. Tájsebeink

A város területén kiterjedt salak, meddő- és pernyehányók találhatók, melyeknek a megszüntetése, illetve takarása és tájrendezése elkezdődött.

A Bánhidai Erőmű bezárásával járó környezeti károk megszüntetése még nem fejeződött be, erre kiemelt figyelmet kell fordítani. A sportcsarnok mögötti megszünt salakbánya feltöltése,

tájrendezése elvégzésre került, és itt megvalósult a kármentesítő monitoring hálózat (talajvízfigyelő kutak) kiépítése és üzembe helyezése.

Fontos együttműködni a tájsebek, szennyezéssel terhelt területek tulajdonosaival a rekultivációs lehetőségek és barnamezős fejlesztések megvalósítása érdekében.

IV.5. Környezet - egészségügy

Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata elkötelezett az energiatakarékosság mind lakossági, mind önkormányzati körben történő minél erőteljesebb megvalósításában, így többek között a távfűtéses lakóépületek energiatakarékossági célú beruházásainak elősegítésében. Ezt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy önkormányzatunk a korábbi években minden lakossági energia-megtakarítást eredményező állami pályázati rendszerhez csatlakozott.

A jövőben is folytatni kívánjuk ezt a programot, kiegészítve azzal, hogy a tatabányai lakótelepeken az energetikai korszerűsítésen túl lassan esedékessé válik az épületek teljeskörű (épületgépészet, csőhálózat, tetőszigetelés) felújítása, amit a lakóközösségek önerőből nehezen tudnak majd vállalni, így szükséges az önkormányzati szerepvállalás mértékének megvizsgálása, a város mindenkori teljesítőképessége függvényében.

IV.6. Hulladékgazdálkodás

A Duna-Vértes Köze Regionális Hulladékgazdálkodási Társulás 2015-ben megépítette, majd 2016-ban üzembe helyezte, mintegy 10 Mrd Ft nagyságrendű beruházási értékkel a Duna-Vértes Köze Regionális Hulladékgazdálkodási Program elemeit (a rendszer meghatározó elemei Tatabányán új lerakó, vegyes-hulladék válogatómű, szelektív hulladék utóválogató, 2 db lakossági hulladékudvar - a kiszolgáló létesítményekkel és eszközökkel). Az új hulladéklerakó (a további bővítés lehetőségével) hosszú távon is biztosítani fogja nem csak a város, hanem a szélesebb régió hulladékkezelési feladatainak megoldását is. A rendszer elemeit jelenleg az NHSZ Vértes Vidéke Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. üzemelteti.

A város régi lerakóját (a Tatabányai Regionális Hulladéklerakót) a Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztálya által kiadott egységes környezethasználati engedély alapján az NHSZ Tatabánya Zrt. üzemelteti.

A város a legnagyobb szavazati joggal rendelkező tagja a Duna- Vértes Köze Regionális Hulladékgazdálkodási Társulásnak, mint ilyen pedig folyamatosan igyekszik élen járni a hulladékgazdálkodás szervezésében, továbbá a hulladékkezelési és gazdálkodási rendszert üzemeltető NHSZ Vértes Vidéke Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft.-vel folyamatos kapcsolattartás útján igyekszik a szolgáltatás megfelelő minőségét biztosítani.

A szelektív hulladékgyűjtés teljes körű bevezetésének érdekében a városban, a beépítettség jellegétől függően, mind a szigetszerű, mind a házhoz menő szelektív gyűjtési rendszer működik. Fontos azonban, hogy a rendelkezésre álló infrastrukturális és szolgáltatói háttér ellenére, a begyűjtésre kerülő kommunális hulladékon belül még mindig alacsony a szelektív gyűjtésbe kerülő hulladék aránya, ezért a lakosági szemléletformálás és egyéb lakossági ösztönzők bevezetése kiemelt feladat.

A város által korábban eszközölt megoldások – a hulladékgyűjtő edényzet elkerítése, hulladékudvarok üzemeltetése, házhoz menő lomtalanítás lehetősége – ellenére a város egyes

területei – jellemzően a társasházak területek – a közteréneken lévő hulladékgyűjtő konténerek körül elhelyezett lakosság vegyes és lomhulladéktól szennyezettek.

A megkezdett munkát folytatni szükséges, bővíteni kell az illegális hulladéklerakás ellenőrzését az érintett területeken. Az illegális hulladéklerakás másik akut problémája a külterületi feltáróutak és bekötőutak mellett lerakott illegális hulladékok problémája. Itt jellemző, hogy vállalkozási tevékenységből, házépítésből-felújításból és egyéb szakmunkákból származó hulladékokat hagynak el, vélhetően a hulladéklerakói díj fizetésének elkerülése miatt. Ezen hulladékok elhagyóit a legnehezebb felderíteni. Ennek megoldásához is szükséges az ellenőrzés eszközigényének fejlesztése, például mobil éjjellátó vadkamerák beszerzésével és alkalmazásával a város legjobban érintett bel- és külterületein, tekintettel arra, hogy képi bizonyíték nélkül csak tettenérés esetén indítható hatósági eljárás az esetek legnagyobb részében.

Mindezek mellett a lakosság legszélesebb körű tájékoztatása és a szemléletformálás is elengedhetetlen feladat. A hulladékudvarok népszerűsítése, illetve az oktatási-nevelési programokban a szelektív hulladékgyűjtés elterjesztése fontos feladat.

Fontos jelen és jövőbeni igény, hogy a Duna-Vértes Köze Regionális Hulladékgazdálkodási Program elemei közül az elmaradt városi és regionális komposztálómű is megépülhessen. A lakossági zöldhulladék begyűjtése megoldott városunkban házhoz menő rendszerben, valamint a hulladékudvarokban, azonban az önkormányzati és a közületi begyűjtés nem megoldott. A komposztálómű kiemelt igénye városunknak.

A település szerkezetéből adódóan szintén igény a hulladékudvarok számának bővítése, melynek továbbtervezését folytatni kell.

Általános igény a szelektíven gyűjthető hulladékok és veszélyes hulladékok körének bővítése, azonban ennek megoldása nem helyi szintű.

IV.7. Levegőtisztaság-védelem kapcsán

A Bánhidai Erőmű leállításával és a fűtőerőmű gázüzemre történő átállításával, 2005-től alapvetően, nagyságrendileg és kedvezően megváltozott a légszennyezők kibocsátása a város területén. Ennek következtében a korábban rendszeres kén-dioxid és üledő por szennyezettség megszűnt. A fűtőerőmű 2015-ben újabb tüzelőanyag váltást hajtott végre, melynek következtében biomassa (faapríték) égetésével biztosítja a város hőigényének egy részét.

Az allergének, köztük elsősorban a parlagfű pollenszáma ér el magas értékeket. Ezért a veszélyeztetett területeken elengedhetetlen a rendszeres karbantartás (nyírás, kaszálás) az allergiás megbetegedéseket okozó allergének visszaszorításához, alacsony szinten tartásához a környezeti levegőben. A parlagfűfelmérés és mentesítés folyamatosan zajlik.

A város levegőminőségét alapvetően az ipari és a fűtőerőművi, a kommunális/háztartási (fűtés) és a közlekedési kibocsátások határozzák meg. A termelésből, szolgáltatásokból eredő kibocsátások mellett jelentős terheléseket jelenthet a lakossági fűtés, a fosszilis energiahordozók felhasználása. Azonban a város lakásainak 75%-a távfűtéssel ellátott, ezért Tatabánya egyedi fűtésű területein a légtérbe jutó légszennyezők mennyisége csak a városi összes kibocsátás töredékeiben/ezrelékeiben mérhető. A forgalmi eredetű légszennyezettség forgalommal, forgalmi időszakkal összefüggő hatásait a levegőminőségi mérések is jól mutatják. A város rendelkezik elfogadott szmogriadó intézkedési tervvel, hőség és UV riadó

tervvel, klímaprogrammal és környezeti nevelési intézkedési tervvel, valamint megtörtént a város levegőtisztaság-védelmi övezetinek lehatárolása, kijelölése.

A városban jelenleg egy automata légszennyező mérőállomás üzemel a Szent Borbála úton. Fontos célul kitűzni, hogy anyagi lehetőségeihez mérten Tatabánya tudná-e bővíteni a mérőállomások számát.

A hazai és uniós klímavédelmi célokkal összhangban városunk kiemelt feladata a továbbiakban is a levegőminőség javítása a különböző szektorok (gazdasági, közlekedési, infrastrukturális) fejlesztéseivel.

IV.8. Zajvédelem

A települési környezetnek az eddig említetteken kívül van egy különleges és sajátos szennyező formája is, a zajterhelés, ami a lakosságra nézve zavaró és egészségre ártalmas. Annak érdekében, hogy a lakó és munkakörnyezet a városban vonzó legyen az elmúlt években ezen a területen is történtek előrelépések.

Az 1. sz. főközlekedési út és az M1 autópálya vonatkozásában, az előttünk álló állami fejlesztések esetében szerepeltettük a zajvédő falak teljes kiépítésének és a rezgéscsillapított útfelület kialakításának igényét. E mellett a kertvárosi ipari park cégeinek zajhatása is kiemelt figyelmet igényel. Az épületek szellőzéstechnikáit úgy kell kiépíteni, hogy a berendezések el legyenek látva zajszigeteléssel.

Célkitűzésünk és iránymutatás:

A környezetbarát város kialakításhoz és fenntartásához a jövőben is kiemelten fontos a város környezeti állapotának és az itt élő polgárok életminőségének folyamatos javítása, kiemelten a talaj, talajvíz és felszíni vizek védelme, a természetvédelem, a közterületek tisztántartása, a települési szilárd hulladék begyűjtésével és elhelyezésével kapcsolatos feladatok elvégzése, a levegőtisztaság-védelem, valamint a környezeti tudatformálás.

Ezen tevékenység folytatására városunk több területen is Európai Unió, kormányzati illetve egyéb támogatási forrásokra számít.

A város környezetvédelmi jövője szempontjából néhány projektet külön ki kell emelni, melyek megvalósítása, illetve előkészítése kiemelten fontos.

A hazai és nemzetközi pályázatok klímavédelmi célú fejlesztései mellett a 2008-ban elkezdett klímavédelmi célú oktatás, nevelés és a 2005-ben elkezdett környezeti nevelési program fenntartása, folytatása kiemelt cél, mind a lakosság körében, mind a város oktatási-nevelési intézményeiben,

IV.9. Vízgazdálkodás

Folytatni szükséges a csatornázatlan területszomsorok közcsatornával való ellátottságát. A szélsőséges időjárások miatt szükséges a meglévő csapadékcsonnák rekonstrukciója, újabb gyűjtővezetékek építése, a város területén lévő vízfolyások karbantartása, illetve egyéb talajvíz szennyező hatások felszámolása.

A meglévő vízvezető rendszereknél azok tisztítását tervszerűen kell elvégezni. Ebben a zárt rendszerek gépi mosatása, illetve a nyílt árkok tisztítása és profilozása szükséges. Helyi rendelet

is szabályozza a családi házas övezetekben lévő nyíltárkok tisztításának kötelezettségét, amelynek hatékonyságához az ellenőrzéseket és a hatósági intézkedéseket is meg kell szervezni.

A közműves szennyvízelvezetés területén törekedni kell az ellátásba bekapcsolt lakóterületek számának növelésére, különösen a belterületbe csatolt kiskertek és üdülők vonatkozásában. (pl.: Barackos, Szőlőhegy, Síkvölgy, stb.). Ezek ütemezését ki kell dolgozni és a lehetséges pályázati forrásokkal összekapcsolva be kell illeszteni a városfejlesztés éves előirányzataiba.

Reális kifutási ideje ennek – megfelelő finanszírozás biztosítása mellett, egymást követő megvalósulásokat feltételezve – 10 év lehet, költségigénye pedig közel 6 Mrd Ft.-ra tehető. A jelenleg is folyamatban lévő közműfejlesztéseket – ivóvíz, szennyvíz - pedig végig kell vinni (pl.: VI-os telep, Síkvölgy).

IV.10. Rendkívüli környezeti károk megelőzése

A globális felmelegedés következménye a klímaváltozás, amely magával hozta az elmúlt időszak nagy esőzéseit. A rendkívüli környezeti károk megelőzése érdekében Tatabánya MJV Vízkárelhárítási Tervének felújítása, aktualizálása szükséges.

Be kell ütemezni az időjárási szélsőségekből adódó geotechnikai sérülések elhárítását (pl.: Kinizsi u.-i sziklafal omlása) is.

IV.11. Zöldfelületek karbantartása

A zöldfelületek különleges szerepet töltenek be egy település életében. Nemcsak díszítenek, hanem a klímára, a környezet minőségére és a téralakulásra is befolyást gyakorolnak. A zöldfelülettel kapcsolatos munkák több részterületet ölelnek fel. A zöldfelületek fennmaradásának és fejlődésének biztosítása az önkormányzatok számára jogszabály általi előírás, ezzel együtt az élhető környezet biztosításának záloga is, amely nem csak a településen élők számára fontos, de a település vonzerejét is meghatározza.

Zöldfelületnek nevezzük a települések közigazgatási határain belül, illetve azon kívül lévő olyan területeket, amelyeket döntően növényzet fed, de a funkciójuk különböző lehet.

Az alkalmazási cél vonatkozásában megkülönböztetünk:

- gazdasági célú zöldfelületet (erdő, parkerdő, szabadidőpark)
- kondicionáló célú zöldfelületet (pihenést, környezet állapot megtartást céloz)

Területi elhelyezkedés vonatkozásban:

- zöldterületek (közpark, közkert, lakossági előkert),
- temetők,
- sportpályák, oktatási intézmények zöldterületei.

Az önkormányzat és a hivatal feladatai a zöldfelületekkel kapcsolatban

- A város zöldterületeivel, köztisztaságával összefüggő munkák szakmai felügyelete, a hosszú távú szerződések éves felülvizsgálata, illetve szakmai javaslattétel. Az elvégzendő feladatoknak megfelelően új pályázatok kiírásának előkészítése, követése.

- Rövid és hosszú távú programok kidolgozása a városi zöldterületek fenntartásával, felújításával kapcsolatban.
- Zöldterület gazdálkodással, köztisztasággal, temető fenntartással kapcsolatos adatok nyilvántartása, statisztikai adatszolgáltatás. Területek felmérése, adatok karbantartása a változásoknak megfelelően.
- Fásítási akciók szervezése, ütemterv készítése. Lakossági, intézményi fásítási program végrehajtása.
- Parkosítási és zöldfelület kialakítási, tervezési munkák szervezése, ezzel kapcsolatos hatósági feladatok ellátása.
- Lakossági zöldfelületek fejlesztési programjának felügyelete.
- Parkfenntartási és köztisztasági feladatok közmunka programba való beillesztése.
- Lakossági észrevételek, javaslatok beépítése, lakosság bevonása a parkfenntartásba, ösztönző pályázat kialakítása.
- Fásorok állapotfelmérése, ápolási tervek készítése.
- Felújítások, telepítések, parképítések és parkfelmérések szorgalmazása, fejlesztése, játszótérprogram végrehajtása.
- Zöldfelületek védelme, jogszabályi háttér kialakítása.
- Fenntartási feladatok korszerűsítése, gépesítése, modernizálása.
- Térinformatika fejlesztése, adatnyilvántartások aktualizálása

Ezen feladatok minél szélesebb és teljesebb körben történő megvalósítása jelentős lépés lehet egy élhetőbb, zöldebb, egészségesebb város irányába, melyben a városlakók az önkormányzatra partnerként tekintenek, s a meglévő értékek megóvásában közreműködnek.

IV.12. Parkfenntartás, ápolás, gondozás, karbantartás

A parkfenntartás kiemelkedő jelentőséggel bír a zöldfelület gazdálkodási feladatok sorában. A parkfenntartás mint a parkkal kapcsolatos települési szolgáltató tevékenység körébe olyan feladatcsoportok tartoznak, amelyek felölelik a zöldterületek fennmaradásának és továbbfejlődésének biztosítását. A fenntartás tulajdonképpen az élő és élettelen elemekkel kapcsolatos feladatok összessége. magában foglalja nemcsak az élő növényzettel fedett felületek gondozását és ápolását, hanem az épített elemekkel kapcsolatos állagmegtartó tevékenységeket, tehát a karbantartást is.

A közterületi játszótérek állapotának folyamatos megtartása mellett fokozott figyelem kell azok fejlesztésére is valamint a Közgyűlés által elfogadott játszótér koncepció végrehajtása, majd annak tovább fejlesztése a cél.

Az elmúlt időszak fejlesztési lehetőségei rendkívüli mértékben lehetővé tették új parkok , új fasorok és új cserjefelületek létesítését, valamint parkterületek és játszótérek felújítását, ezáltal a következő 5 éves gazdasági program része kell hogy legyen a megépített környezet megfelelő minőségű fenntartása és kiemelt gondozása. A befektetett munka csak akkor lehet értékes, ha hosszú távon, megfelelő minőségben fent tudjuk tartani a létrehozott értékeinket.

A következő években kiemelten kell figyelni a megújult közterületeink állapotára azoknak fenntartására, melyhez az éves fenntartási költségeket igazítani szükséges. Az őrzés védelem és a kamerarendszer fejlesztése és a következő közterület ellenőrzések és szankciók szigorítása is cél.

IV.13. Kommunális fejlesztés

Kommunális fejlesztések során érintjük mindazon szükségletek kielégítését, amelyek a civilizált mindennapi életvitel normális menetét biztosítják. Az egészséges ivóvíz biztosítása, a keletkezett szennyvizek és összegyűjtött csapadékvizek elvezetése és kezelése, a különféle energiák felhasználása és elosztása mind – mind olyan tényezők, amelyek folyamatosan végig kísérik életünket és alapvető szükségletként jelentkeznek.

A 1990-es években kiemelt szerepet kapott a városi szennyvízcsatorna-hálózat kiépítése. Ezen fejlesztések legjelentősebb lépése volt a társulási szerződések segítségével megépített szennyvízcsatorna hálózat a családi házas övezetekben. Ezen beruházások megvalósulásával városunk csatornázottsága elérte az uniós követelményeket. A megépült szennyvízcsatorna-hálózatot az ÉDV Zrt. üzemelteti. A város egyes pontjain még találhatóak közműves szennyvízelvezetés nélküli lakóterületek is, amelyek ellátottságát - a kor elvárásainak és a környezetvédelmi irányokat is figyelembe véve – pótolni szükséges.

Városunk jelentős csapadékcatorna elvezető rendszerrel is rendelkezik. A hálózat két nagyobb részre bontható, a 95 km zárt hálózatra, mely jellemzően 1950 és 1970 között épült, valamint a 24 km nyílt vízelvezető rendszerekre, melyeknek nagyobb része a történelmi városrészekben még 1950 előtt épültek. A csapadékcatornák állapota koruknál fogva, illetve a beépített anyagok gyenge minőségéből következően nem megfelelő. A város számos pontján találhatóak kritikus vízelvezetési területek. Ezek felmérése már megtörtént, javaslatok a probléma rendezésére új vízelvezető rendszerek beépítésével vagy a meglévők funkciójának javításával megtörténtek. A megvalósításuk ütemezése az adott évi költségvetési rendeletekben javasolt.

Külön feladat továbbra is az Önkormányzat kezelésében lévő vízhálózatok, amelyeket a szolgáltató még nem üzemeltet, mivel azok műszaki állapota nem felel meg a jogszabályban rögzített feltételeknek. Az Önkormányzat 2014. év óta végzi ezeknek a vízhálózatoknak az ütemezett korszerűsítését, amelyekre az üzemeltetési engedélyek kiadása a szolgáltató részére kiadásra került. Mivel ehhez kapcsolódóan még jelentős feladat hárul az Önkormányzatra, ezért ennek a feladatnak kiemelt prioritást kell élveznie a víziközmű fejlesztések területén, így javasoljuk minden évben forrás biztosítását.

Közútjaink és parkjaink közvilágítása is önkormányzati feladat, melynek ellátásában a rendszer üzemeltetője, az E-ON Áramszolgáltató Zrt. nyújt segítséget. Jelenleg a megyeszékhelyen 8 ezer közvilágítási lámpaoszlop biztosítja azt, hogy a városunk lakói sötétedés után is biztonságosan tudjanak közlekedni. Városunkban folyamatosan zajlik az elavult közvilágítási eszközök cseréje, 2014-ben mintegy 800 lámpatest cseréjét hajtottuk végre.

Tatabánya város távfűtését az Önkormányzat kizárólagos tulajdonában lévő T-Szol Zrt. végzi. A szükséges korszerűsítések folyamatosan zajlanak a T-Szol Zrt. közreműködésével a pénzügyi lehetőségek figyelembevételével. Önkormányzatunk a törvényi kötelezettségein túlmenően is igyekszik a távfűtési rendszer fejlesztésére. Ezen törekvések közül kiemelnénk a Tatabánya Erőmű Kft. biomassza tüzelőanyagra történő átállítását, melynek következtében nagyrészt kiváltásra kerül a földgáztüzelés a városi távhőszolgáltatás energetikai mixéből – ez a projekt egyidejűleg csökkenti a költségeket és teremt munkahelyeket városunkban és a közeli településeken, valamint a teljes ciklusra vetítve széndioxid-semlegesé teszi a távfűtéshez szükséges hőenergia előállítását. A másik kiemelésre érdemes önkormányzati kezdeményezés a távfűtött lakások energiafelhasználását csökkentő „Rezsicsökkentés Plusz” program. A program során a társasházi közösségeket támogatja az Önkormányzat a homlokzati hőszigetelés, a szabályozhatóság, az egyedi mérők és költségosztók kialakítására irányuló

beruházásaikhoz, illetve az ilyen beruházásokra vonatkozó állami pályázatokhoz nyújtott önrész támogatásokkal.

Célkitűzésünk és iránymutatás

Az előző tervezési ciklus időszakában megkezdett feladatok folytatásaként elsősorban azokat a fejlesztéseket kívánjuk előtérbe helyezni, amelyek előkészítése már valamilyen szinten megtörtént, illetve az üzemeltetés során szükségesnek mutatkozott. A közműfejlesztések két fő irányban futhatnak. Egyrészt elkerülhetetlen a meglévő, elöregedett közműhálózatok rekonstrukciója, melynek sem állapota, sem kialakítása nem felel meg a mai követelményeknek, szabványoknak. Ilyenek elsősorban az önkormányzat kezelésében lévő ivóvízhálózatok. Másodrészt vannak hiányos közmű-infrastruktúrájú területek, ahol a hiányok környezeti károkat (pl.: talaj- és élővíz szennyezést) okoznak, így ezek pótlása, utólagos kiépítése is feltétlenül szükséges. Ebben elsősorban a szennyvízhálózatok pótlása, kiegészítése releváns feladat.

IV.14. Közbiztonsági felvetések

A modern európai felfogás szerint a közbiztonság olyan kollektív társadalmi termék, amely az egyének és közösségeik tevékenységéből, az állami szervek hatósági intézkedéseiből, a polgárok önvédelmi képességei és a vállalkozói piac nyújtotta szolgáltatások együtteséből alakul ki.

A fenti felsorolás elemeihez Tatabánya város, mint helyi közösség tud csatlakozni, mivel a városfejlesztési törekvések, a családbarát település megteremtése, valamint a versenyképes és fenntartható gazdasági tevékenységet magában foglaló közösség csak a szilárd közbiztonság alapjain lehet reális célkitűzés. Városunk elsősorban a bűnmegelőzés területén tud hozzájárulni a bevezető sorokban megfogalmazott komplexen értelmezett közbiztonsághoz, ezen a területen rendelkezik megfelelően hatékony eszközrendszerrel.

Az eredményes megvalósítás érdekében a Kormánynak, a helyi önkormányzatoknak, a központi és helyi hatóságoknak és intézményeknek folyamatosan együtt kell működniük a civil szervezetekkel, az egyházakkal, az üzleti és gazdasági élet szereplőivel és az állampolgárok kisközösségeivel.

A közterületek rendje és tisztasága a lakosság közérzetét, biztonságérzetét befolyásoló tényező. E rend és tisztaság hatékonyabb védelmét szolgálja a Városrendészeti Iroda Közterület-felügyelete. Szolgálati feladatainak szervezésekor és végrehajtásának teljes folyamatában ügyfélközpontú szemlélet megvalósítására törekszünk, amelynek legfőbb célja a közösség szolgálata, a jogsértések megelőzése, a város közterületeinek élhetőbbé, barátságosabbá, biztonságosabbá tétele.

A Közterület-felügyeleti csoport legfontosabb feladatai:

- a közterületek rendjének, az önkormányzat vagyónának védelme;
- a hatályos jogszabályokban, a helyi önkormányzati rendeletekben meghatározott magatartási és közlekedési szabályok betartatása;
- a szabályszegések és szabálysértések megelőzése, illetve felszólítás azok megszüntetésére;
- a befejezett szabályszegések, szabálysértések esetén a jogszabályokban rögzített intézkedések megtétele, helyszíni bírságok kiszabása vagy eljárás kezdeményezése az illetékes hatóságoknál.

Ezen feladatokat ellátó közterület-felügyelők intézkedésre jogosult, rendészeti feladatot ellátó hivatalos személyek. Jövőbeni célunk, hogy a közterület-felügyelők létszámát növeljük, hiszen egyre nagyobb igény mutatkozik az állandó jelenlétre. Terveink között szerepel, hogy a költségvetési előirányzat növelésével, ezáltal versenyképes fizetéssel vonzóvá tegyük a közterület-felügyelői pályát. Elképzelésünk az, hogy a jelenlegi létszámot a duplájára emeljük.

A körzeti rendészet felállítása is csak létszámbővítéssel valósítható meg, a meglévő munkarendet pedig felülvizsgálni szükséges. A lakossággal való közvetlen kapcsolat kialakítása és fenntartása céljából körzeti rendész irodák létrehozása indokolt, első körben három, közbiztonsági szempontból indokoltabb városrészben: Kertvárosban, Sárberekben és Újvárosban, az Ifjúság úton, ahol a körzeti rendész ügyfélfogadási tevékenységet is folytathat. Fontos feladat az állampolgárok ismereteinek bővítése, el kell érni, hogy hiteles, szakszerű információk birtokában fel tudják ismerni azokat a veszélyhelyzeteket, melyek akár saját személyüket, akár a környezetükben lévőkét veszélyeztetik. Tehát a körzeti rendész iroda kialakítása (vakolás, burkolás, gépészet, villanszerelés, illetve berendezés) kulcsfontosságú a magasabb színvonalú szolgáltatás érdekében.

A technikai feltételek megteremtése elengedhetetlen. Valamennyi körzeti rendészt el kell látni szolgálati gépjárművel és a munkájához szükséges felszerelési tárgyakkal, eszközökkel is.

IV.14.1. Együttműködésünk a Rendőrséggel

Tatabánya Város Rendőrkapitányságával együttműködési megállapodás alapján közös járőrszolgálatokat hajtunk végre a város közterületi rendjének, a közbiztonság-, illetve az állampolgárok szubjektív biztonságérzetének javítása érdekében. Ezt a bűnügyi, közrendvédelmi, közlekedési, közterület-felügyeleti rendészeti feladatot a jövőben is folytatni kívánjuk, különösen a nagy forgalmú közterületeken, lakótelepeken, vendéglátóhelyek környezetében. Az ünnepi időszakokban meghatározó a közös ellenőrzés.

IV.14.2. Térfigyelő kamerarendszer

Városunkban kiépítésre került a közterületi kamerarendszer, melynek üzemeltetése, igény szerinti bővítése Önkormányzatunk közbiztonsági feladatai között prioritást élvez.

Napjainkban a magyarországi városok és községek közterületein elkövetett bűncselekmények, szabálysértések, szabályszegések megelőzése és visszaszorítása egyre nagyobb kihívás elé állítja az Önkormányzatokat, hogy a lakosság és az üzleti szféra szereplői részére megteremtse a nyugodt, élhető környezetet.

A közbiztonsági térfigyelő kamerák preventív visszatartó ereje, bűnmegelőző hatása már sok helyen bizonyított. Az utcai erőszak, az autólopások, a társasházi besurranások, a falfirkálások és a rongálások a megfigyelt területekről kiszorultak a meg nem figyelt területekre. A térfigyelő kamerarendszerek ezen kívül hozzájárultak a betörések és bankrablások számának csökkenéséhez is.

A hatékony bűnmegelőzés és a bünfelderítés érdekében a térfigyelő kamerákra egyre elengedhetlenebb igény mutatkozik. A térfigyelő rendszerek kiépítése gyorsan megtérülő infrastrukturális megoldást jelent, amely beruházással biztosítható a jobb személy- vagyon- és közbiztonság megteremtésére.

A térfigyelő rendszer jelenleg 114 db, a város közigazgatási területén telepített kamerából, valamint egy térfigyelő szobából áll, ahol az operátorok 0-24 órában figyelik a monitorokat.

A közbiztonság további növelése, a város védelmének érdekében célkitűzéseink között szerepel a kamerahálózat bővítése, a jelenlegi rendszerhez illeszthető rendszámfelismerő kamerák telepítése a városba vezető utakhoz. Ehhez szintén kapcsolható létszámbővítés, hiszen a több, mint száz kamerát jelenleg két személy figyeli 12 órás szolgálatban (nappalos-éjszakai műszakban).

IV.14.3. Életvitelszerűen közterületen való tartózkodás

A hajléktalan ellátásban résztvevő szervezetekkel szoros a kapcsolatunk (Utcai Szociális Segítők Egyesülete), állandó meghívottjai vagyunk a munkaértekezleteknek. A krízisautó működtetésének célja, hogy a téli időszakban napi 24 órában, Komárom- Esztergom Megye bármely részén krízishelyzetbe, - életét, testi és mentális épségét veszélyeztető körülmények közé - kerülő fedél nélküli emberhez, viszonylag rövid időn belül ki tudjanak menni olyan képzett és tapasztalt szociális munkások, akik segíteni tudnak a veszélyes helyzetek kezelésében. Ezzel remélhetőleg csökkenni fog az éjszakai utcán, közterületen élő emberek száma, megelőzve ezzel az esetleges kihűléses haláleseteket.

Az életvitelszerűen közterületen való tartózkodás új jogi szabályozása kapcsán jelentkező feladatok végrehajtása okán kiemelt szerepe van az információáramlásnak, hiszen ennek szankcionálása rendőrségi hatáskör.

IV.14.4. Balesetmegelőzés

E terület csak úgy, mint a bűnmegelőzés rendkívül összetett, így több szerv együttműködését igényli. Ilyenek az önkormányzatok, a rendőrség, a személy- és teherközlekedésben, a közúti- és vasút fuvarozásban érintett cégek és szakhatóságok, valamint az egyéb szervezetek, mint pl. a Városi Balesetmegelőzési Bizottság.

A Bizottság balesetmegelőzési tevékenysége rendkívül fontos, hiszen összehangolja, ezáltal hatékonyabbá teszi a veszélyhelyzetek feltárását, szakszerűbbé és gyorsabbá azok megszüntetését. A városi közlekedésbiztonsági helyzet megismerése okán rendszeresen részt veszünk a Bizottság ülésein, melyet a Rendőrség szervez.

IV.14.5. Polgárőr egyesületek támogatása

Segítséget kell nyújtani a polgárőr egyesületek működéséhez szükséges anyagi, tárgyi feltételek megteremtéséhez.

Tatabánya Megyei Jogú Város Közgyűlése a közbiztonsági feladatok ellátásának segítésére létrehozta a Tatabánya Közbiztonságáért Közalapítványt. Az Alapítvány évente támogatást nyújt a helyi Polgárőr egyesületnek.

V. A gazdasági program megvalósításához rendelkezhető erőforrások

A Gazdasági Program korábbi fejezetei főként arra a kérdésre adták meg a lehetséges válaszokat, hogy mik azok a célok, amelyeket a 2020-2024 közötti időszakban meg kívánunk valósítani. A városban élő emberek életkörülményeinek javítására, a város komfortosabbá tételére vonatkozó elképzelések azonban csupán tervek maradnak, amennyiben az egyes programok, beruházások megvalósításához, működtetéséhez nem biztosítjuk a szükséges pénzügyi és egyéb feltételeket.

Fontos tehát mindenekelőtt számba venni mindazokat az erőforrásokat, amelyeket a város jelenleg magáénak tudhat, majd megvizsgálni annak a lehetőségét, hogy miképpen fejleszthetjük ezen erőforrásokat, hogyan tudjuk a leghatékonyabban, józan megfontolások alapján felhasználni azokat és mi módon tehetünk szert újabb erőforrásokra.

V.1. Vagyoni helyzetünk

Önkormányzatunk igen jelentős vagyonnal rendelkezik. Ez a tekintélyes vagyon megjelenési formája szerint különböző ingó és ingatlan vagyontárgyakra, vagyoni értékű jogokra, befektetésekre és társaságokban birtokolt tulajdonrészekre osztható fel. Városunk vagyona a projektek megvalósítása és a város lakóinak munkája eredményeképpen nyomán folyamatosan növekszik. A vagyongyarapodás forrásai között elsősorban az EU-pályázatokat kell megemlíteni.

Az Önkormányzat teljes vagyona a 2019. évi zárómérleg alapján 66.671.808 E Ft volt. Ennek egy része, mintegy 46,5%-a ingatlanokban testesül meg (31.001.431 E Ft), 6,5%-ot tesznek ki a különböző befektetések (3.679.638 E Ft), és 48,0%-ot az egyéb eszközök (31.990.739 E Ft).

V.1.1. Ingatlangazdálkodás

Az ingatlanvagyon forgalomképesség szempontjából három típusba sorolhatjuk:

A közcélú funkciót ellátó ingatlanok forgalomképtelen, illetve korlátozottan forgalomképes vagyontárgyagnak minősülnek. Forgalomképtelenek többek között a közutak, a közparkok és a temetők. Korlátozottan forgalomképes ingatlanok között az intézmények épületeit, a középületeket és a védett természeti területeket említhetjük meg. A forgalomképes ingatlanokkal a város szabadon gazdálkodhat, ilyenek többek között az önkormányzati bérlakások, üzlethelységek, telkek.

A város forgalomképes ingatlanvagyonára könyv szerinti értéken mintegy 15,8 milliárd Ft. Fontos megjegyezni azonban, hogy az ingatlanok valós értéke ennek akár többszöröse is lehet, hiszen a több mint 2000 önkormányzati tulajdonú lakás forgalmi értéke konzervatív becsléseink alapján önmagában legalább húszmilliárdos értéket tehet ki, ezzel szemben a nyilvántartási értékük ennek tizedét sem éri el. A belterületi telkek, és egyéb ingatlanok esetén ugyancsak jelentős eltérések lehetnek a könyv szerinti és a becsült forgalmi érték között.

Elemi érdekünk tehát ennek az ingatlanvagyonnak, mint az egyik legjelentősebb erőforrásunknak a város polgárai számára hosszú távon legnagyobb megtérülést biztosító hasznosítása. A város és a városban működő vállalkozások versenyképességének fokozása érdekében továbbra is segíteni fogjuk a Tatabányán már több éve működő vállalkozásokat telephelyeik bővítésében, illetve új telephelyek kialakításában. Iparfejlesztésre alkalmas barnamezős területeink elsősorban a **Galla Ipari Övezetben** – a VI-os és VII-es telep területén – találhatók. Ezek a területek kiváló közlekedési és infrastrukturális adottságaik miatt a jövőben jelentősen felértékelődhetnek. A barnamezős fejlesztések többszörösen pozitív hozadékat jelenthetnek a város számára. Egyrészt a munkahelyteremtés, iparfejlesztés révén közvetlenül, másrészt a környező területek vonzóbbá válásával közvetetten is. A Galla Ipari Övezet területén

található telkek vásárlása esetén a helyi vállalkozásokat kedvező árakkal, részletfizetéssel támogatjuk. A részletfizetési lehetőség futamideje arányban lesz az adott vállalkozás tatabányai működési idejével.

Kereskedelmi célú ingatlanfejlesztésekre jelenleg a Szent Borbála úton, az Erdész úton, illetve Kertvárosban rendelkezünk telkekkel. A különböző ingatlanok hasznosítása során törekednünk kell arra, hogy az ne csupán a bérbeadásra, értékesítésre szorítkozzon, hanem lehetőség szerint értékesítés előtt újítsuk fel, fejlesszük is azokat, hiszen ezáltal jelentős többletbevételre tehetünk szert. A bérlakás-állomány jelentős növelésére jelenleg nincsenek számottevő forrásaink. Amennyiben a jövőben kormányzati segítséggel, vagy magánbefektetők bevonásával lehetőség nyílik új bérlakások építésére, akkor mindenképpen javasolt a városnak az ilyen irányú aktív szerepvállalása. Ez a szerepvállalás azért is kívánatos, mert a „Tatabánya hazavár” program megvalósítása jelentős mértékben épít a bérlakás állomány növelésére. Ugyancsak ennek a programnak a sikeres végrehajtásához járulhat hozzá a korábban magánbefektetők által megkezdett, de félbe maradt építkezések befejezésének segítése, valamint olcsó, közművesített telkek kialakítása.

V.1.2. Önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságaink

Az ingatlanokhoz képest kisebb értéket képviselnek ugyan, de a város szempontjából stratégiaileg nem kevésbé fontosak a különböző gazdasági társaságokban való részesedések. Az Önkormányzat gazdasági társaságokban megtestesült részesedésállománya 2019. december 31.-én névértéken 3.679.638 E Ft-ot képviselt.

Az Önkormányzat az egységes vállalatirányítási rendszer projekt keretében a korábbi Komtávhő Zrt-re épülő törzsházat hozott létre 2013-ban és a kialakított Tatabányai Szolgáltató Zrt. (T-Szol Zrt.) tulajdonába adta (apportálta) a város gazdasági társaságainak jelentős részét. A jövőben célszerű megvizsgálni az önkormányzat szemszögéből azt, hogy milyen tulajdoni hányadot látunk szükségesnek megtartani a cégekben. A közműcégek jórészt a tatabányai polgárok számára nyújtják szolgáltatásaikat, ezért stratégiai fontosságú a városi kontroll a szolgáltatások minőségének megőrzése, fejlesztése érdekében, illetve az indokolatlan áremelések elkerülése okán.

Az elmúlt évek működési tapasztalatainak és a vonatkozó jogszabályi környezet változásainak figyelembe vétele mellett szükségesnek látjuk Tatabánya Megyei Jogú Város portfóliójában tartozó, akár közvetlen, akár közvetett tulajdonosi jogkörgyakorlása alá tartozó társaságok működésének felülvizsgálatát és szükség esetén profiltisztítását.

Ugyancsak feladatunknak tartjuk Tatabánya Megyei Jogú Város tulajdonosi szerepének erősítését a közvetett tulajdonosi joggyakorlás alatt álló gazdasági társaságok vonatkozásában is, hiszen ezek a társaságok az elmúlt időszakban egyre erősebb anyagi szerepvállalást kívánnak meg működésükhöz az önkormányzattól. Ezek a jelentősebb anyagi szerepvállalások, különös tekintettel a közpénzek felhasználására, megkivánják a tulajdonosi feladat- és hatáskörök újragondolását. A feladatok áttekintése során vizsgálni kell a különböző vagyonelemek, ingatlanok státuszára vonatkozó szerződéseket. Érdemesnek tartjuk áttekinteni a vagyonelemzési, bérleti, üzemeltetési és használati szerződésekben vállalt kötelezettségek teljesülését, illetve ennek beszámoltatási, elszámolási rendszerét.

V.2. Pénzügyi helyzetünk

Önkormányzatunk pénzügyi helyzete stabil. A városnak a fizetőképessége fenntartásához az elmúlt években külön állami támogatást nem kellett igénybe vennie. Működési hitel felvételére 2013 óta nem került sor, a működési kiadásokat szigorú gazdálkodással évről évre sikerült a

vonatkozó jogszabályok alkotta költségvetési kereteken belül tartani.

Az Önkormányzat elindította intézményfejlesztési programját, melyhez részben kormányzati, illetve európai uniós támogatások is társultak, a beruházásokhoz szükséges önkormányzati hozzájárulást mindenkor a lehető legkedvezőbb finanszírozási lehetőségek bevonásával igyekeztünk biztosítani.

A helyi önkormányzatok általános gazdálkodási körülményeit alapvetően befolyásoló átalakítások zajlottak le az elmúlt években. Az Önkormányzatok a korábinál sokkal nagyobb mértékben támaszkodnak a saját bevételeikre (elsősorban a helyi adókból származó bevételekre) – a következő években az adóbevételeink komoly hányadát kell várhatóan befizetnünk a központi költségvetésbe (a szolidaritási hozzájárulás drasztikus növelése, illetve a gépjárműadó teljes elvonása hátrányosan érinti a gazdálkodást). Az állami támogatások szerepe jelentősen csökkent. A helyi adóbevételek (egy adóerőképességi mutatószám alapján) figyelembevételre kerülnek a különböző központi finanszírozási források elosztása során, ez városunk viszonylag magas adóbevételei miatt szintén hátrányosan érinti az Önkormányzatot. A koronavírus járvány előre nem látható, nagyon jelentős kockázatokat hordoz magában, a 2020-2024 közötti időszak első felére nagy valószínűséggel rá fogja nyomni a bélyegét költségvetési szempontból is.

A kockázatok és a negatív hatások között kell kiemelni az államnak a 2020. évben meghozott intézkedéseit is. A gépjárműadóbevétel teljes központosítása évi 200 millió forint bevételtől fosztja meg a várost, míg a szolidaritási hozzájárulás mértékének drasztikus növekedése 2021-ben 1,2 milliárd forinttal növeli Tatabánya befizetéseit az államkasszába (ennek ellentételezésére részben sor kerül a kötött célú állami támogatások növelésével). Az állam és az önkormányzatok közötti forrásallokáció megváltoztatásával a Kormány egy újabb bizonytalansági faktort hozott az önkormányzatok gazdálkodásába. Amennyiben tovább folytatódik ez a tendencia, akkor az Önkormányzat gazdasági autonómiája és fejlesztési lehetőségei nagymértékben szűkülni fognak.

A járvány okozta gazdasági visszaesés különösen érzékenyen érintheti az Önkormányzatokat abban a tekintetben, hogy a szolidaritási hozzájárulás abban az évben fogja sújtani, amikor az adóbevételek visszaesése várható. A 2021. évi befizetési kötelezettségünket a járvány előtti utolsó év, a 2019-es esztendő tényadatai alapján kell teljesítenünk (a 2020. szeptember 30-ig teljesítendő adóbevallási kötelezettségek alapján). 2021-ben tehát egyrészt az adóelőlegekből származó alacsonyabb bevételek, másrészt a megemelkedő szolidaritási hozzájárulás, harmadrészt pedig az év végi adófeltöltési kötelezettség eltörlése is hátrányosan érinti majd. 2022. év közepétől (a 2021. évi tevékenység alapján beérkező adóbevételek teljesítésével egyidejűleg) bővíthet az Önkormányzat költségvetési mozgástere, addig azonban folyamatos tartalékolás szükséges a költségvetési egyensúly megtartása érdekében.

V.3 A gazdasági program anyagi forrásainak megteremtési lehetőségei

Felelős és átlátható gazdálkodással, illetve a rendelkezésre álló eszközök hatékony felhasználásával el kell kerülnünk azt, hogy a megvalósításra kerülő program nehéz anyagi helyzetbe hozza a várost, sőt minden erőnkkel arra kell törekednünk, hogy a programok lehetőség szerint javítsák a költségvetési egyenleget, így biztosítva a város fejlődésének hosszú távú fenntarthatóságát.

A költségvetés bevételeinek és kiadásainak optimalizálása céljából nyomon kell követni a költségvetési támogatási rendszert, ki kell használni az abban fellelhető minél előnyösebb

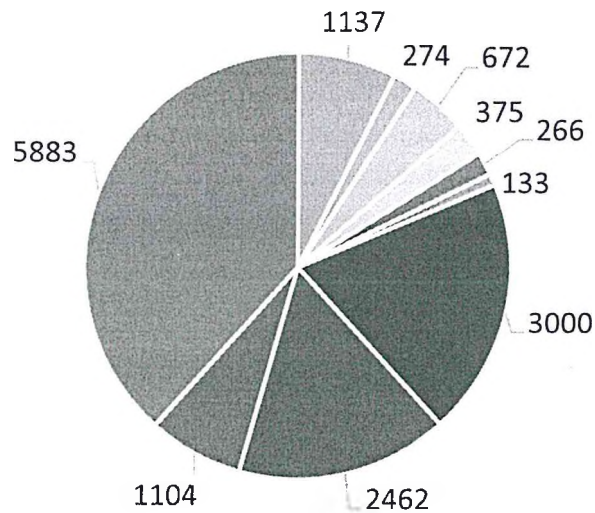
támogatási formákat (azaz a feladatokat olyan formában, illetve feltételekkel célszerű elvégezni, hogy az Önkormányzat a legkedvezőbb összegű támogatást kapja).

A 2020. évi költségvetés szerint az Önkormányzat éves gazdálkodása során a korábbi évekhez hasonló, nagyságrendileg 1,5 milliárd forint szabadon felhasználható (így fejlesztésre is fordítható) keret jön létre a bevételek és a működési kiadások egyenlegeként.

Önkormányzat működési bevételei (2020. terv, M Ft)

Önkormányzat működési kiadásai (2020. terv, MFt)

- Városüzemeltetés
- Oktatás, kultúra, sport
- Pénzügyi jellegű kiadások
- Finanszírozási műveletek kiadásai
- Egyéb kiadások
- Lakásgazdálkodás
- Szociális ellátások
- Vagyongazdálkodás
- Átadott önkormányzati feladatok
- Intézményi finanszírozás

Önkormányzat működési költségvetésének egyenlege (2020. terv, MFt)

A 2020-2024 időszakban alapesetben fokozatosan növekedő helyi adóbevételekkel, valamint a korábban megkezdett és befejezésre kerülő fejlesztések miatt ugyancsak növekvő működési kiadásokkal számolhatunk. Az adóbevételek legnagyobb részét jelentő iparűzési adó növekedése várhatóan ellensúlyozni tudja a létesítményfenntartási kiadások növekedését, azonban további forrásokra, saját bevételeink növekedésére reálisan nem számíthatunk. Amennyiben a koronavírus járvány gazdasági hatásai átmenetiek lesznek és a kormány sem

hajt végre további forráselvonást, akkor az önkormányzati ciklus 5 esztendeje alatt 7-8 milliárd forint összegű fejlesztés végrehajtására nyílik lehetőség saját források felhasználásával (ideértve a pályázatok útján elnyert források kiegészítését is).

V.4. Pályázatok fontossága, növekvő szerepe

Jelen programban megfogalmazott célok elérésének egyik alapja kell, hogy legyen az 2021-2027 közötti Uniós programozási időszak által biztosított források minél hatékonyabb megszerzése. Városunk fejlesztési területein egyre nagyobb hangsúlyt kapnak a pályázati források. A pályázatokkal a város fejlesztésre fordítható forrásai nagymértékben növelhetők. Országos szinten is megfigyelhető az a fejlesztési tendencia, hogy a teljesen városi (önerő) forrásból finanszírozott fejlesztések aránya tovább szűkül, míg a pályázati és városi (önerő) forrásból finanszírozott fejlesztések bővülnek. Városunk célja, hogy minél nagyobb arányban tudjon a fejlesztések mellé külső pályázati forrást bevonni.

A pályázati sikerek erősítéséhez, hatékonyságának növeléséhez szükséges, hogy a stratégiai tervezés tovább erősödjön. Ennek része, hogy a pályázatok előkészítési szakaszát meg kell erősíteni, nagyobb hangsúlyt kell fektetni megvalósíthatósági tanulmányok, tanulmánytervek és engedélyes tervek előre történő kidolgozására, ezeknek a finanszírozási forrásait meg kell teremteni. Előkészített, végiggondolt tervek nélkül nem lehet sikeresen pályázni. Fontos, hogy az előkészített fejlesztések alapján a város a sikeresebb pályázati forráslelőhetőség érdekében folyamatosan véleményezze az Európai Unió forrásokhoz kapcsolódó Operatív Programokat és az Akcióterveket, ezek határozzák meg ugyanis azt, hogy végül milyen fejlesztésekre lehet majd pályázni. Közösségünk érdeke, hogy az előkészített fejlesztések minél nagyobb arányban megvalósítására adjanak lehetőséget a központi pályázatok. A szakmai dokumentumok (pályázati felhívások, akciótervek) véleményezési folyamata alapján megállapítható, hogy a forráselosztás a kormányzat által jobban és tudatosabban irányított lesz, mint az elmúlt években. Erősíteni kell a fejlesztések előkészítését, a sikeres végrehajtáshoz szükséges szakmai szervezetet, továbbá az előkészítés és a végrehajtás közötti folytonosságot, szakmai kontrollt. Voltak és lesznek is olyan pályázatok ahol külső pályázati tanácsadó bevonása indokolt – megfelelő kontroll mellett –, valamilyen speciális szaktudás megszerzése érdekében. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a külső tanácsadók munkája megfelelő belső kontroll nélkül olyan helyzeteket eredményezhet, melyek a megvalósítás során a szakiroda feladatait duplikálják, illetve sok esetben szinte megvalósíthatatlan vállalásokat (esélyegyenlőségi-fenntarthatósági) tesznek a többletpontok megszerzése érdekében. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a pályázatok előkészítéséhez képest a megvalósítás sokkal nagyobb felelősséggel és munkaiágyénytel járó feladat.

A pályázati fejlesztések hatékonyságának növelése érdekében további lépések megtétele szükséges. Szükséges a fejlesztési területekre koncepciókat, a konkrét fejlesztésekhez pedig megvalósíthatósági tanulmányokat készíteni és azokat prezentálni kell a döntéshozók irányába.

A pályázatok benyújthatósága érdekében az előkészítés időigényét is figyelembe véve kell meghatározni a projekt-ütemezéseket. El kell érni azt, hogy csak olyan pályázat kerüljön beadásra, amely megfelelő céllal és hasznosulással bír a jövőben a város társadalma számára. Nem szabad olyan pályázatot beadni, amely teljesen külső szervezetre épít, mind az előkészítés mind a megvalósítás területén, ugyanis az a későbbi hasznosulást kérdőjelezi meg.

Összegzés

„Örizzük Örökségünk, Modern Várost Építsünk” szlogenünk alapján az előttünk álló öt év egyértelmű és jól meghatározható feladata, hogy a tatabányai városlakók megelégedésére

óvjuk, ápoljuk, fejlesszük és mindennapjainkba minél jobban beépítsük örökségeinket. Mindemellett folytassuk a korábban megkezdett modern és okos város építését, amely munkából számunkra leginkább az elődeink által megteremtett értékek működtetését, fenntartását és bizonyos esetekben fejlesztését jelölte ki az élet. Ennek okán kijelenthető, hogy a cél és a feladat ismert, azonban némileg nehezíti annak pontos megtervezését számos, rajtunk kívülálló körülmény, így különösen az Európai Unió még csak alakuló 2021-2027 közötti hosszútávú költségvetése, vagy a koronavírus okozta tömeges megbetegedést okozó humánjárvány és annak az élet minden területére hatással lévő következményei. A 2020 tavaszán megtapasztalt városi összefogás, méltán ad alapot arra a meggyőződésre, hogy az elkövetkezendő 5 évet közös erővel értékeink fenntartására és városunk fejlesztésére fordíthatjuk.